

REDACȚIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30
TELEFON Nr. 226.
Sensuri notranonate nu se
primesc
Abonamentele se fac în avans
I. AȘCĂRI
Administrațiunea și Tipografia
Brașov și la următoarele
SIROURI de ABONAMENTI
Vina la M. Ducas Năsoi
Nr. Augustin și Eugenie Ios
Nr. Heinrich Schönik
Nr. Năch. Anton Dopolik
Nr. Budapesta la A. V. Golber
Nr. Ekstein Berna Iuliu Le
Nr. d. VII Rzeszów-körszt
Prețul inserțiilor: serie
simplă pe o săptămână 10 bani
simplă o publicare. Publicări
de lungă durată și în vo.
la. RECLAME pe pagina
1 a serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 30.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
Nr. de Duminică 4 cor. pe zi
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Nr. de Duminică 2 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și în
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
bărgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Un număr acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., p-
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 159. — Anul LXXII.

Brașov, Vineri 24 Iulie (8 August)

1909.

„Olteanca.“ *)

Se zice că e o operetă. Că a compus-o d-l Caudella. Că d-l Caudella este însuși în Brașov. Că opereta (textul) a fost tradusă în ungurește. Ba că a fost chiar reprezentată într'un oraș din nordul Ungariei înaintea unui public unguresc. Ne închipuim, că n'a putut plăcea unui public, căruia-i plac operele lui, naționale, cele ungurești, cum e și firesc.

Se știe, că aici în Ungaria ea nu se va putea reprezenta înaintea unui public românesc, de o trupă românească. Că peste vară joacă în Brașov trupa de operete a d-lui Komjáthi din Cașovia, orașul din nordul Ungariei. Că peste vară Brașovul e inundat de oaspeții din România. Că în mare parte încassarile frumoase ce le face teatrul unguresc se datoresc în deosebi acestor oaspeți.

Se presupunem, că oaspeții din România sunt Români (după recepta purtătorilor de matricole ungurești). Că ei au auzit de nemulțumirile Românilor ardeleni, cari își văd amenințate limba, credința, cultura. Că acest public din România a venit poate să se convingă anume despre adevărul plângerilor. Că auzind la cafenea aproape exclusiv muzică ungurească, văzând numai reprezentațiile unei trupe ungurești, acești oaspeți din România își vor zice că într'adevăr cultura românească este ținută în frâu în Ungaria. Că ei se vor reîntoarce și mai nemulțumiți în România și că acolo agitația și iritația vor crește.

Să li se arete oaspeților din România, că cultura românească nu numai că se poate desvolta în dragă voie, ci, iată, chiar Ungurii contribuie cu puterile lor la desvoltarea și întărirea ei. Contribuția este: reprezentarea unei operete românești în ungurește și prin actori unguri. Se poate cere o jertfă mai mare pentru cultura românească din partea unor străini? Acesta va fi fost mersul gândirilor d-lui Komjáthi, director de teatru și încassator și al banilor oaspeților din România!

Să luminăm acum lucrurile:

D-l Caudella e compozitor. Se va fi gândit și d-sa: Poate se întâmplă o minune; opereta va plăcea în Cașovia, de acolo va merge la Budapesta, de acolo la Viena și așa mai departe: se va răspândi muzica românească, iar noi vom încassa tantieme frumoase. La un singur lucru nu se va fi gândit d-l Caudella: că Români din Ardeal și Ungaria au drept, ori ar trebui să aibă drept la o trupă românească, de teatru și operete, pe care însă nu o îngăduie ministrul unguresc de culte și instrucție și nici cel de interne. Dacă d-l Caudella s'ar fi gândit la aceasta, ar fi formulat în contractul cu d-l

Komjáthi condiția, ca opereta să nu poată fi jucată în Ardeal, unde reprezentarea ei ar nemulțami poate pe Români.

Publicul? Am greși dacă am crede, că reprezentarea operetei românești se face de dragul publicului unguresc din Brașov. De unde! Reprezentarea ei e numai un compliment oaspeților din România, sprijinitori ai teatrului d-lui Komjáthi.

Le va plăcea oare opereta? Vor auzi oare adevăratul cântec românesc? Vor vedea oare adevăratul port românesc cu panglici tricolore în roșu-galben-vânt? Vor bătea și ei tactul adevăratului joc românesc? Ori s'a schimbat vre-un joc, s'a prescurtat vreun cântec, s'a înlocuit vre-un costum? Noi nu cunoaștem opereta, dar oare aceia, cari o vor fi văzut vreodată jucată în România, o vor mai recunoaște-o? Vă puteți închipui că o operetă populară își poate păstra întreg caracterul de operă națională când ea e reprezentată în altă limbă, care are o structură cu totul deosebită de a noastră, și mai ales când e reprezentată de actori, cari aduc cu sine cu totul alte gânduri și sentimente? Cum va suna în ungurește doina românească, ori fie și numai motive din doină, dacă aceea, care va cânta n-a auzit în viața ei o doină cântată de un Român? Iar la jocurile românești (nu sânt? ori s'au suprimat?) nu li se vor împletici picioarele celor ce sunt obicinuiți să și joace jocul lor național, ciardașul?

Va ieși o caricatură! Căci nici Ungurii nu-și pot însuși cultura românească, nici noi Români nu putem să ne-o însușim pe a lor, și nici nu vrem, după cum nu vreau nici ei, având în punctul acesta amândoi dreptate, nu ne putem însuși o cultură străină în măsura aceea, încât prezentând elemente din ea să putem mulțumi pe străini. Și nici actorii d-lui Komjáthi nu vor putea reprezenta „Olteanca“ așa încât să poată mulțumi pe adevărații Români.

Sunt lucruri pe lumea aceasta, cari se contrazic cu desăvârșire și cari aduse în atingere se nimicesc. De pildă un francez, oricare Francez, vorbind de Alsacia și Lotaringia în momentul când ar aproba anexarea lor la Germania, ar avea un atac de apoplexie la inimă! Cred că organismul unui Român ardelean nu este mai vânjos decât al unui Francez, și dacă el ar auzi o doină de jale românească cântată într'o altă limbă, ar căpăta sgârșiri în creeri și fără îndoială ar muri. (Pentru reprezentația „Oltencei“ ar fi bine deci să se recuzeze toți doctorii din Brașov.)

Dar să nu ne îngrozim înainte de vreme. E mult mai probabil, că toți „Românii“, cari vor lua parte la reprezentație se vor reîntoarce acasă neatacați. Pentrucă acești „Români“ sunt o altă plămădeală decât aceea obicinuită din Romani, Daci și Slavi. Acești „Români“ au părul cărlionțat, au ochii împrejmuți cu cearcăne roșii, roșietic sau vineții, au nasul Romanilor, cari s'au născut în provincia

romană Palestina și vorbesc o limbă, care nu-i nici franțuzească, nici nemțească, nici ungurească, nici rusească, ci e poate un dialect al limbei exepantiste, un jargon asiatico-africano-american-anstraliano-european. Acestor „Români“ nu putem decât să le recomandăm să meargă la reprezentația „Oltencei“, ca să-și însușiască încă un element de cultură internațională, care le susține viața. Acești „Români“ nu vor avea sgârșiri, ci se vor bucura chiar că o operetă românească se batjocurește. Ce le pasă lor dacă șirul de tonuri a ieșit din sufletul unui Român ori a fost combinat de un alt pământean. Ei n-au țărani, cari să fi fixat un anumit port național. Ei ar felicita pe directorul de teatru, care ar îmbrăca pe actor într'un talar galițienesc și i-ar atârna de creștetul capului pene roșii de Indian și apoi l-ar pune să cânte o doină românească ori l-ar face să joace „Chindia“. Nu continuăm căci ni-e frică, că ideea într'adevăr va găsi un realizator. Mai știi dacă între „Românii“ aceștia nu se găsec unii, cari practică aceasta în saloanele lor?

Noi însă, adevărații Români, cari nu vrem răul nimăruia, dar ne vrem binele nostru, noi nu avem nici-o garanție, că o operetă românească populară se va putea reprezenta de niște actori străini așa, încât să putem ieși dela reprezentație mulțumiți. Vom aștepta însă până când vom avea norocul să o vedem reprezentată de o trupă românească. Dacă nu aici în Ardeal, în țara, care-i a noastră, dincolo, în România, în țara fraților noștri.

Dar nu se gândește odată domniile miniștrii ai acestei țări, că este un sacrilegiu, o crimă, să ții un popor de 3 $\frac{1}{2}$ milioane fără o trupă de teatru și operetă? Nu noi, ci el, guvernul ar trebui să se îngrijească de crearea unei trupe românești și să ne aducă până atunci trupe din România, dându-le subvenție, cum dă celor ungurești. Din banii noștri le-ar susține și le-ar subvenționa. Căci încă nu te desvinovățești zicând că nu oprești în desvoltare cultura românească în această țară. Noi te acuzăm că nu o ajuți din mijloacele și cu puterile statului, ai cărui cetățeni și noi suntem, a cărui protejare și noi ar trebui s'o avem, deoarece și noi îl susținem, deoarece tot ce se face într'un ținut locuit și de Români, se face și cu banul și sprijinul Românului. Acestea le spunem nu numai relativ la teatru, ci relativ la toate instituțiile de cultură, cari ar putea contribui la desvoltarea culturii românești în Ardeal și Ungaria. Noi trebuie să fim conștii de jertfele ce le aducem pentru stat și atunci vom ști și ce să cerem!

Așadar: până când Români din Ungaria nu vor avea trupă teatrală românească, ei nu au lipsă de opere românești înfățișate de indivizi, cari nu-s Români.

Un ziar german despre vizita Arhiducelui Francisc Ferdinand în România
Ziarul german »Dresdener Nachrichten« ocupându-se într'un recent articol de vizita moștenitorului tronului austro-ungar la Sinaia scrie următoarele:

Voiajul principelui moștenitor austriac în România cât și unele incidente ce s'au petrecut atunci, au fost un prilej pentru o parte a presei ungare a se ocupa de situația arhiducelui față de Ungaria. Chiar admitând că această situație este neclară și nedefinită, totuși ar fi frivol și absurd de a se presupune că dânsul ar avea o antipatie și chiar o ură contra Ungariei.

Există oare într'un stat civilizat un monarch sau un moștenitor al tronului, care ar dori să provoace un conflict cu poporul său? Cine ar putea să creadă că Arhiducele austriac ar dori să provoace un război civil, care ar fi o lovitură mortală pentru prestigiul și poziția monarhiei în concertul marilor puteri europene?

Atât Monarchul cât și Arhiducele doresc să rămână în bună înțelegere cu parlamentele cis- și transleitare și să se respecte pe cât va fi posibil dorințele popoarelor. Dacă se atrice Arhiducele în intențiuni și vederi, în cari se manifestează o nemulțumire cu mersul lucrurilor în Ungaria, aceasta nemulțumire nu se poate considera ca antipatie și ură contra Ungariei și contra poporului ungar. Cauza nemulțumirii arhiducelui este metoda politică ce de ani de zile se practică de către cercurile conducătoare din Ungaria față de monarch.

Ziarul citat descrie apoi situația politică a arhiducelui față de Ungaria, spunând că Arhiducele este adversarul tendințelor separatiste ale Maghiarilor. Din punctul lui de vedere, arhiducele nu admite ca să se mai facă Ungariei alte concesii militare, financiare sau economice. Aceasta nu o face din aversiune, ci numai pentru a-și apăra în mod conștiincios interesele sale, cari sunt identice cu ale monarhiei.

Revista politică.

În numărul de astăzi publicăm un raport mai lung despre darea de samă a deputatului Dr. T. Mihali, ținută în Ileanda mare. Prin darea de samă a președintelui clubului dietal naționalist s'a început un șir de adunări populare românești, cari se vor ținea în cursul verii de către deputații naționaliști în diferite ținuturi ale țării, locuite de Români.

Deodată cu mișcarea pornită de deputații naționaliști au început să țină și socialiștii adunări. O astfel de adunare s'a ținut Duminică în Timișoara, în care s'a hotărât, că socialiștii din Ungaria vor sprijini înființarea băncii ungare independente numai în cazul, dacă grupul băncii se va declara și se va lupta pentru introducerea votului universal, egal, direct și secret.

Memoriul medicilor din România, prin care își motivează neparticiparea lor la congresul internațional medical, ce se va ținea la toamnă în Budapesta, a făcut mare zărvă în lumea medicală și a scos din sărite pe medicii maghiari. Se știe, că în acest memoriu medicii din România au arătat numeroasele șicane și neîndreptățiri, la care sunt expuși Români din Ungaria de către guvernele maghiare.

Pentru ca să combată cele susținute de medicii români, câțiva medici evreo-maghiari au adresat prin foile ungurești niște scrisori deschise medicilor din Ro-

*) Din prilejul apropiatei reprezentații a acestei operete pe scena teatrului unguresc din Brașov. Libretul e scris de d-l Bengescu, muzica e compusă de d-nii Caudella și Otremba.

mânia, în cari au susținut, că faptele din memoriul medicilor din România ar fi niște »minciuni« încornurate, ba au pus la cale pe un biet medic român dela poliția din Budapesta cu numele Dr. Dumitreanu, ca să combată pe medicii din regatul României.

Medicii români n'au rămas însă datori cu răspunsul lor și prin o scrisoare a distinsului medic Dr. Victor Babeș au respins cu demnitate insultele medicilor maghiari și au dovedit din nou faptele înșirate în memoriul lor. Alături de medicii din România s'au ridicat și medicii români din Viena, cari au adresat o scrisoare deschisă medicilor evrei și medicului Dr. Dumitreanu, în care, declarându-se solidari cu memoriul medicilor din România, spun că nu vor participa nici ei la congresul din Budapesta.

Până acuma au hotărât și numărâși medici italieni, francezi, cehi, sârbi și germani, că nu vor merge la congresul, care se ține într-o țară, în care naționalitățile sunt supuse la atâtea șicane și neîndreptățiri. Zilele aceste a hotărât și societatea medicilor din Carniolia să se abțină dela congres, pentru a protesta astfel în fața lumii în contra politicei dușmănoase a guvernului ungare față de naționalitățile nemaghiare. În rezoluțiune se mai spune, că se vor lua măsuri, ca nici o națiune slavă să nu ia parte la congres.

Iată cum se răsbună nenorocita politică a guvernelor maghiare în contra poezilor nemaghiare din țară!

De câte-va zile sunt iarăși la ordinea zilei *întâlniri de capete încoronate*. Țarul Rusiei Nicolae a vizitat pe la sfârșitul săptămânii trecute pe președintele Franciei în portul francez dela Cherburg, ear alături pe regele Angliei în portul dela Coves. Cu privilegiul acestor întâlniri s'au rostit toate, în care s'au relevat legăturile de prietenie, ce există între Rusia, Anglia și Franca, legături cari au de scop susținerea păcii europene, și dezvoltarea pacifică a celor trei mari puteri.

După știrile cele mai nouă, ce sosesc din Madrid, *guvernului spaniol i-a succedat ajutorul armatei să potolească revoluția*, care a izbucnit în mai multe ținuturi ale Spaniei din cauza războiului cu seminiția Cabillilor din Africa de Nord. Potolirea revoluției a costat însă pe Spanioli multe vieți de om, deoarece armata a fost nevoită să umte chiar cu tunurile în contra propriilor frați și părinți.

Intr'aceea războiul cu Cabilli continuă pe coasta de Nord a Africei. În luptele date până acum au căzut vre-o 1000 de soldați, între cari și câțiva generali și ofițeri superiori. Cabilli au avut de asemenea mari pierderi. Pentru a putea învinge aceasta seminție vitează, guvernul spaniol trimite aproape zilnic trupe la Melilla, pentru a întări poziția Spaniolilor pe coasta de Nord a Africei.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Răzburarea florilor.

Departe, departe, tocmai la marginea unui sat, trăia odată o copilă tânără și frumoasă, frumoasă de părea ruptă din soare. Două coșite aurii, împleteau o cunună de fir strălucitor pe fruntea-i albă ca floarea crinului, ochii două vioarele, iar pe obraji primăvara îi înflorise numai trandafiri. Lia, așa o chema, era orfană și de tată și de mamă. Vecinele miloase îi purtau de grije, aducându-i din când în când câte ceva de-ale mâncării. În schimb Lia le țesea scoarțe mândre și marama de borangic subțire. Când ieși pentru întâia oară la horă, toată lumea se uita mirată la dansa, iar fetele se minunau și ele văzând ce haine frumoase și curate are; fluturii de pe le luciau așa de viu la soare încât Lia părea a fi muiată în aur.

De cum începu să joace, Radu nu-și mai luă ochii dela ea. Își mlădia cu atâtea gingașie trupul svelt și sălta atât de ușor încât părea că nici nu atinge piciorul de pământ. Radu juca mereu cu Lia și prinse dintr'odată o dragoste neînmurită de copilă orfană și săracă, dar frumoasă și

De pe Someș.

(Conferența deputaților români. — Așezarea petrei fundamentale a bisericii române din Chizeni. — Darea de samă a deputatului Dr. Teodor Mihali. — Producțiune și dans).

— 2 August n. 1909.

De mult n'au avut părțile noastre niște serbări atât de frumoase și bine succese, ca și cele ce au fost împreunate cu darea de seamă a președintelui clubului deputaților naționaliști d-l Dr. T. Mihali.

A contribuit mult la ridicarea nimbului acestei serbări deoparte faptul, că deputații noștri au avut ideea fericită de a ținea conferința lor în lanțul acestei serbări, iar de altă parte un mare și de sine vorbitor fapt, prin care d-l Dr. T. Mihali în cea mai frumoasă formă s'a dovedit sentimentele D-Sale de iubire într'adevăr creștinească față de popor, hotărând a edifica pe spesele sale o Sf. biserică la moșia sa din Chizeni, a cărei piatră fundamentală a fost așezată cu această ocaziune.

Conferența deputaților, s'a ținut în casa d-lui Mihali din Deș participând la conferință următorii d-ni deputați: Dr. T. Mihali, Dr. I. Maniu, Dr. A. Vlad, Dr. Ales. Vajda-Voevod, Dr. I. Suci, Dr. G. Popovici și Dr. Șt. Petrovici.

În această conferință s'a discutat asupra situației politice actuale, statorindu-se și un program de acțiune pentru lunile de vară, hotărându-se ținerea mai multor adunări populare în chestia votului universal, și împărțindu-se raioanele, în cari se vor ținea aceste adunări.

Deodată cu d-nii deputați sosise și un alt oaspe plăcut, poetul Octavian Goga din Sibiu.

După terminarea conferinței oaspeții mai sus amintiți — afară de d-l deputat Dr. Suci, — dimpreună cu d-nii: Rev. D. Dr. Octavian Domide canonic, Dr. Victor Bojor prof. de teologie din Gherla, Dr. Cl. Barbul adv., Dr. I. Cherecheșiu și G. Gradovici advocați, A. Pintea prim contabil la »Someșana«, și Ioan Moldovan cand. adv. cu toți din Deș, și d-l Matei Pop preot în Ocna Dejului au fost invitați din partea d-lui Dr. Mihali, ca să asiste la serbările așezării pietrei fundamentale a bisericii ce o edifică în Chizeni.

Pentru primirea oaspeților și a publicului s'au făcut mari pregătiri în Chizeni, construindu-se mai multe porți de frunză de stejar; aproape întreg drumul dela Someș până în curte, asemenea și curtea întreagă, au fost pavozate și împodobite cu fel de fel de flori și cu frunză verde de stejar.

La intrarea în curte o mare poartă de triumf cu inscripția: Bine ați venit! Sătenii s'au adunat cu toții în curte și au primit pe cei sosiți cuvii urale de »să trăiască!«

Sara s'a dat o mare cină, care cu drept cuvânt s'ar fi putut numi un adevărat prânz luculic, deoarece după vechiul obicei din Chizeni și de astădată prea simpatice și distinsa doamnă Dr. Mihali a primit și ospătat pe oaspeți într'un mod, cum numai rar se mai pomeneste. Să înșir toate mâncările ce au figurat în menu-ul bogat al acestei cini, mi-e imposibil, deoarece într-o vreme desperasem cu toții în fața multelor fripturi, plăcinte naționale și »internaționale« și a minunatului »balmoș« și a care numai pe »Detunata« se poate căpăta. Dar toate sunt trecătoare pe aceas-

blândă, cum nu era alta în sat. El era feciorul celor mai bogați și celor mai de seamă oameni de pe acolo. Părinții săi îl iubeau ca pe ochii din cap, căci de, atâtea flăcău aveau și ei, ca el nu mai era altul chipeș și înțelept. De mult se hotărâseră ei așa în taină, să-și însoare odorul după fata unui răzăș bogat din satul vecin; așa noră voia să aibă Safta, aleasă după placul ei.

Dorința părinților însă nu se împlini.

Radu și Lia se iubeau din ce în ce mai mult. Sficioasă copilă pleca ochii rușinoasă îndată ce întâlnea pe Radu. Tatăl băiatului nu voi cu nici un preț să lase pe fiul său să se însoare cu Lia. Văzând că toate încercările lor pe lângă părinți sunt zadarnice, ea se hotărâ să plece în lumea largă, spre a câștiga mai mulți bani apoi bogată fiind să se mărite cu Radu.

Acesta nu voia să amărăscă pe părinții săi, care-i crescuseră cu atâtea drag.

Intr'o frumoasă dimineață de vară, ei plecară amândoi și merseră împreună până la marginea pădurei. Aci Lia își luă rămas bun printre lacrimi, dela Radu, care rămase în loc uitându-se după ea, până n'o mai văzu.

Lia merse ce merse, apoi obosită se

tă lume! Astfel și cina noastră trecuse, iar noi ne-am căutat fiecare un locșor, unde să ne putem pleca capul, ca să câștigăm forțe nouă pentru ziua de mâine.

Duminecă dimineața afluență colosală de popor din Chizeni și satele din jur. Mulți preoți și laici inteligenți chiar și din jurul Gherlei, depărtare dealtfel destul de mare.

La 8 oare se începe serviciul divin la locul unde se zidește biserica. Servesc Rev. D. Dr. Oct. Domide canonic ca preot pontificant cu a asistență de 11 preoți

La sfârșitul sf. liturgii d-l Dr. Domide cu cunoscuta-i vervă de orator bisericesc rostește o predică de toată frumșea, în care foarte potrivit desvoaltă cum trebuie să fie iubirea adevărată, pornind din cuvintele sf. Evanghelii: Fiți și voi una, precum și eu...

A urmat apoi actul sfințirii petrei fundamentale, în care s'a așezat și următorul document:

La cei de față și cei viitori sănătate! Ziditu-s'a acea sf. lăcaș de rugăciune întru preamărirea lui Dumnezeu și implorarea milei lui nemăsurate din dănia proprietarului acestui pământ, d-l Dr. Teodor Mihali deputat în cameră și soția sa Eleftera n. Porescu, în anul 1909 dela nașterea Mântuitorului, sub domnia M. Sale Impăratul și regele Francisc Iosif I., sub Pontificalele Roman Papa Piu X, fund. Arhiepiscop și Metropolit I. P. Sf. Sa Domnul Dr. Victor Mihali de Apșa, Episcop diecesan de Gherla Esc. Sa D. Dr. Ioan Szabó, iar vicar gen. episcopesc Ioan Georgiu, canonic.

Așezarea pietrei fundamentale s'a săvârșit după ritul sfintei noastre biserici greco-catolice prin Sfinția Sa Domnul Dr. Octavian Domide, canonic, asistat de 11 preoți, — în fața unei mari adunări de popor dornic de izbândirea dreptății lui și în fața noastră veniți din depărtări pentru a i lumina cu cuvântul calea adevărului.

Reverse Domnul mila lui asupra durerilor noastre!

Chizeni, în 1 August st. n. 1909.

Urmează subscrierile.

Observ, că atât în decursul sf. slujbe, cât și mai târziu, un fotograf venit pentru această ocaziune, a făcut mai multe tablouri.

După sf. slujbă a avut loc un prânz bogat de 100 tacâmuri. Pentru ospătarea poporului s'a construit un pavilion separat, care a fost frumos decorat cu flori și frunză verde de stejar.

Două tarafuri de lăutari delectau publicul. La prânz tot ce n'cealaltă zi la cină, un menu bogat, bere, vin și șampanie iar în mijlocul uneia dintre mese un somn (pește) mare de 1 m. 85 cm. fript în întregime pe o farfurie din scândură anume pentru pregătirea lui făcută.

Incolo voe bună, toate, cari de cari mai frumoase. Seria lor a început o canonicul Domide verbind frumos și bine d spre »restaurarea tuturor în Kristus«. A vorbit apoi și pentru gazda casei. A urmat apoi d-l Dr. T. Mihali pentru d-l Dr. Domide și pentru oaspeți, Dr. Tripo cu mult avânt pentru deputați, Dr. A. Vlad care a vorbit cu o cunoscută însuflețire pentru reîntorcerea tuturor la biserica creștinismului genuin. Căci precum pe la începutul creștinătății biserica era ocrotitoare celor slabi, astfel trebuie să fie și azi.

Intinse pe mușchiul cel moale al pădurei, își puse legăturica sub cap și adormi dusă. În somn avu un vis frumos, atât de frumos încât nu-i venea să deschidă ochii, numai ca să nu-i curme firul. I-se pără că era într'o bisericuță frumos împodobită cu brad și cu flori, iar ea, îmbrăcată ca mireasă, sta cu Radu în fața altarului, primind binecuvântarea preotului. O bucurie copilărească îi umplu sufletul și Lia fericită deschise binisor ochii. Dar care-i fu mirarea, când se văzu încunjurată de o mulțime de zânișoare mici de tot, gătite cu flori mirositoare.

Ele se apropiaseră de dansa și surădeau cu blândețe. Și erau atât de frumoase, și atât de dragălașe, încât Lia de-abia putu să îngâne câteva cuvinte: »Cine sunteți voi, făpturi minunate?« le întrebă ea. — »Nu suntem nici una, nici alta«, răspunse una, care părea cea mai mare dintre ele, »noi suntem zânele florilor, fie care dintre noi locuște în potirul unei flori. Regina noastră ne-a părăsit eri și acum căutăm pe altcineva, care să domnească peste noi. Și uite, dacă ai vrea tu să ne fii domniță, noi te-am primi bucurate, te vom ospăta și găzdui cum o fi mai bine. Tu ești tare frumoasă, virtuoasă și bună și o să te iubim cu credință, dar mai întâi trebuie să ne fâgăduiești, că nu

Au mai vorbit mai mulți, dintre cari notez pe d-l Dr. Ch-recheș pentru poetul Goga, d-l O. Goga pentru popor, apoi d-nii deputați Dr. G. Popovici Dr. Șt. Petrovici, etc.

Sosirea în Ileanda mare.

La 2 oare masa s'a ridicat; iar conșorul de trăsuri împodobite cu flori și frunză verde, s'a pus în mișcare și am plecat cu toții la Ileanda, ca să luăm parte la actul dării de samă.

La intrarea în Ileanda o poartă triumfală la care în fruntea unei imense mulțimi de popor iubitul nostru deputat este salutată prin rostul vrednicului frunțar Dr. Victor Pop advocat în Ileanda, care în frumoasa-i vorbire a fixat sentimentele de alipire ale poporului față de deputatul său, spunând între altele că: dragostea și alipirea ce o are poporul față de D-voastră o pute-ți vedea exprimată, prin marea aceasta de capete, cari toți au venit aici, ca să dea dovadă vie despre sentimentele lor. Ce privește activitatea și meritele D-voastră, despre acele vor vorbi analele istoriei, instituțiunile de binefacere și zidurile temniței.

Binevențează apoi atât pe d-l deputat Dr. Mihali și soția sa, cât și pe ceilalți deputați. Fetița Viorica Vajda îmbrăcată în costum național recitează o poezie, apoi atât ea cât și celelalte 5 fete costume ofer buchete de flori d lui și d-nei Dr. Mihali și celorlalți deputați.

După salutările reciproce marea de oameni se pune în mișcare și plecăm la locul destinat pentru adunare. Ajunși acolo suntem întâmpinați de cealaltă parte a mulțimii.

Deschiderea adunării. Discursul deputatului Mihali.

Se constituie biroul proclamându-se de prezident părintele I. Pocol din Buzaș, iar notar d-l Ioan Moldovan cand. adv. A-utoritatea este reprezentată prin d-l prim pretore Almași. La masa pressei sunt reprezentate ziarele: Gazeta Transilvaniei, Tribuna, Lupta, Țara noastră și Drapelul.

Punct la oarele 3 p. m. d-l prezident prin o cuvântare însuflețită deschide adunarea dând cuvânt iubitului nostru deputat Dr. Mihali, care își rostește discursul de dare de samă. Discursul d-lui Mihali a fost adeseori subliniat de aplauzele și aprobările mulțimii.

Intr'un mare discurs, pe care l-am publicat în întregime în numerii de zi, deputatul Mihali a descris situația politică a țării și a criticat cu asprime guvernul, care prin legile și ordinațiunile sale a adus țeara la margina prăpăstiei. A vorbit pe larg despre votul universal, despre nenorocitele legi școlare și bisericești (congrua) despre legea colonisărilor, despre persecuțiunea pressei și a arătat, cum toate aceste legi sunt îndreptate în contra naționalităților și indeosebi în contra Românilor. Singura soluție a crizei de față, a zis deputatul Mihali, este introducerea cât mai grabnică a votului universal, secret, egal și comun.

În ce privește interesele țării și a dinastiei, d-l Mihali vede salvarea lor numai în democratism. Dânsul constată cu bucurie, că pozițiunea de mare putere a monarhiei numai prin democratism se poate menține.

Oratorul relevă apoi cu satisfacție buna înțelegere ce există între Austro-Un-

te vei mai întoarce nici-odată printre oameni și că nu vei spune la nimeni cele văzute și auzite aici. Lia, care nu se aștepta niciodată la atâtea noroc, le fâgădui fără să stea mult pe gânduri, apoi urmă veselă pe zânișoară, care se afundă în pădure. După câțva timp de mers ajunse într'un desiș grozav de stufos. Zâna se strecură cu ușurință printre frunze, dar Lia avu de furcă până ce putu să-și facă drum printre crengile împletite. Zadar-nică trudă; alt zid de verdeață și mai de nepătruns se ridică în fața ei. Lia chemă pe zână într'ajutor, aceasta sosi îndată, spuse câteva cuvinte tainice și ca prin minune bătrânii stejari își resfliră cu mândrie bogatele ramuri, desvăluind astfel gura unei peșteri fermecătoare. La vederea frumuseților, ce se desfășurau ochilor ei uimiți, Lia se crezu pe tărâmurile vrăjite din povești. Un șarpe floros, păzitorul peșterii, își plecă umilit capul dinaintea noiei lui stăpâne. Păreții peșterii erau acoperiți cu cele mai frumoase flori, vița de vie, iedera, iasomia mirositoare și zorelele mătăsoase se înălțau formând astfel cele mai încântătoare bolți, unde cântau tot felul de pasări cu vers duios. Un râuleț limpede ca cristalul șerpuia prin fundul peșterii, undele răcoroase îngâneau încetșor străvechiul lor cântec. Picioru-

garia și România, spunând că ultima vizită a principelui moștenitor a întărit și mai mult bunele relații între ambele state. Dănsul recunoaște marea importanță a acestor relații, însă ele numai atunci vor fi stabile, când toate popoarele Ungariei se vor bucura de o egală îndreptățire.

Discursurile dep. Dr. Popovici și Dr. Vlad.

După d-l Mihali ia cuvântul d-l Dr. G. Popovici deputatul și protopresbiterul Lugojului și cu cuvinte amăsurate și bine cumpănite adresează poporului o vorbire însuflețitoare, în care între altele zice: că venit din depărtare mare, din o țară, care odinioară se administra de sine, din Bănat, e cu greu să răspundă, cu atât mai vârtos, că d-l Dr. Mihali dimpreună cu simpatia sa doamnă au parcurs Bănatul întreg, de-a lungul și de-a latul aruncând în toate părțile sămânța însuflețirii. Ca să se revanșeze și bănațenii a venit vorbitorul dimpreună cu colegul său Dr. Șt. Petrovici, ca și ei să facă aici în Ardeal asemenea. Nu e bine ca unul să tragă în o parte și altul în alta, ci toți trebuie să fim una. Deputatul Popovici face apoi o paralelă între adunarea dela Blaj și cea dela Lugoj și constată că adunarea dela Blaj a fost mai însemnată, ca cea dela Lugoj, deși tot atât de bună Români suntem și unii și alții. Vorbește apoi despre adunarea din 1881 și însemnătatea ei, care a avut urmare lupta bănațenilor alături de ardeleni, pentru ca să ne apărăm legea și printr'ansa biserica, care ne dă credință fără care nici un popor nu poate subsista. Vorbește despre apărarea legii și bisericeii, și despre apărarea limbii strămoșești, periclitată prin noua lege școlară. Scopurile ascunse ale acestei legi însă nu se vor ajunge niciodată, pentru că graiul unui popor nu se poate răpi.

Vorbește apoi despre atitudinea, ce ar trebui să o observe guvernul față de Români referitor la aplicarea noastră în deregătorile statului. Constată dreptatea luptei noastre, prin care voim să ne apărăm ceea ce a fost sfânt străbunilor noștri și noi să le putem lăsa urmașilor noștri în formă neatințată ceea ce am primit dela strămoși.

Toți suferim, unul mai puțin, altul mai mult, dar ca să ne putem ajunge scopurile ne trebuie multă jertfă.

Trece apoi la *votul universal*, și la forma cum s'ar putea realiza aceasta. Pentru realizarea acestuia trebuie să luptăm din toate puterile, asociindu-ne cu aceia, cu cari suntem înrudiți în scopuri și tendințe. Răbdare numai, și cu timpul vom reuși, pentru că: *et facere et pati fortia Romanum est*. Chiar și Dumnezeu a făcut lumea în 6 zile. Deodată nimica nu se poate. Mult trebuie lucrat și răbdat. Dar să nu ne pierdem speranța, căci Dumnezeu și neamului nostru i-a hotărât o soartă mai bună.

Felicită pe alegători, că s'au știut alege atât de norocos pe bărbatul, care să lupte pentru drepturile lor.

Oratorul a fost viu aclamat din partea mulțimei, care și în decursul vorbirii adeseori l'a însoțit cu viile sale aprobări.

La cuvântul apoi d-l deputat Dr. Aurel Vlad, care cu o deosebită însuflețire și cu argumente sdrăbitorie desvălește faptele guvernului coalitivist.

Trecând apoi la *votul universal* arată însemnătatea lui. În dietă trebuie să ajungă oameni de toate părțile, ca din ciocnirea acestor păreri să rezulte simbu-

rele adevărului. Vorbește despre chipul cum se aleg biraele notari; cum se fac legile, la a căror creare ar trebui să și spună cuvântul toți deputații.

Guvernului însă îi e groază de *votul universal*. El în loc să aducă legea *votului univ.* își bate capul cu legi și ordinațiuni ca noi să zicem rugăciunile ungurește. Dar oare mai sătul va fi flămândul de pe pusta ungariei, dacă noi ne vom ruga lui Dumnezeu ungurește? Noi respectăm legile, nu urâm pe nimeni. Și vom aștepta și răbda și de aci înainte, căci dreptatea trebuie să răsbească.

Între aplausele sgomotoase ale mulțimii își termină vorbirea întreruptă adeseori de aprobările vii a celor prezenți.

Proiectul de rezoluție și încheierea adunării.

Dup'aceasta d-l Dr. Victor Pop dă citire proiectului de rezoluție.

În proiectul de rezoluție, care s'a votat cu unanimitate, alegătorii își exprimă încrederea lor în deputatul Mihali și ceilalți deputați naționaliști, invitându-i să continue lupta politică în baza aceluiași principii ca și până acum, adică pentru democratizarea instituțiilor politice ale țării și spre acest scop pretinde introducerea fără amânare a *votului universal*. Adunarea invită pe deputați să mențină punctul de vedere tradițional al Românilor și să combată domnia raselor și a privilegiului claselor feudale. Adunarea își exprimă de încheiere adâncă sa neîncredere față de guvernul țării pentru politica sa nenorocită, prin care se împiedică desvoltarea țării și validitatea dreaptă a popoarelor ei.

Proiectul a fost primit cu unanimitate. După aceasta prezidentul prin câteva cuvinte încheie adunarea.

După adunare toți d-nii deputați dimpreună cu ceilalți inteligenți veniți din depărtare au fost invitați la masa inimiosului avocat Dr. Victor Pop, unde s'au împărțit de o găzduire ospitală.

Sara la 8 oare a fost producțiune teatrală împreună cu dans la scâlziile dela Bzușă.

Înainte de începerea producțiunii la dorința publicului d-l Dr. I. Cl. Iuga a cântat vro câteva cântece pop. din compozițiile D-Sale, iar d-l Aurel Ghelner stud. juris a cântat cu vocea 2 doine frumoase fiind ambii aplaudați.

Depărtându-se scriitorul și rețor acestora, despre reușita producțiunii teatrale n'am cunoștință directă.

Am primit însă informațiuni, că piesa a reușit pe deplin satisfăcând pe toți ascultătorii, și că toți debutanții s'au achitat bine de rolurile lor.

D-l Pompei Carcașiu cand. adv. care n'a cruțat osteneală numai ca să asigure reușita bună, e vrednic de toată lauda dimpreună cu trupa sa întreagă de diletanți.

Producțiunii teatrale i-a urmat petrecerea cu dans, la care în frunte cu d-l Mihali, o mulțime de doamne și d-șoare s'au prezentat în costum național. Un fapt acesta cât se poate de îmbucurător. Laudă lor! Petrecerea în mijlocul unei animații la culme a durat până dimineața. Am văzut foarte multe doamne și d-șoare și o pleiadă întreagă de tineri, cari fără îndoială a fost prima garanță a succesului petrecerii cu dans. Rezultatul material după cum am aflat e asemenea bun.

șele Liei se confundau în izvorul de mu chi verde ca smaragdul, pe care creștea mii de floricele cu miros dulce. Florile de aci nu se vestejau niciodată, muschiul rămânea mereu catifelat, izvorul murmură într'una. Razele soarelui pătrundeau printr'o deschizătură din tavan, cădeau ca o pulbere de aur prin văzduh, poleind florile.

Picăturile de apă de pe frunze surădeau vesele razelor de soare și le aruncau sclipiri ca diamantele.

Sub un polog țesut cu măiestrie de un paiangen sârguitor, Lia zări cel mai minunat pat din lume. Nici nu îndrăznia să se atingă de el, atât era de gingaș. Plapuma era din maci roșii și infocați, perina din nuferi albi, iar cearșafurile din horbote bogate, țesute de omizi, numai pe flori de răsărit.

La căpătâiul patului un trandafir mare, plin de flori albe și delicate. Își întindea crengile pe de-asupra ocolului de odihnă, ferind pe regină de boarea nopții. Un roi de fluturi viu zugrăviți de penelul naturii, zburau pe lângă Lia, răcorindu-o cu mișcarea aripilor lor.

Mult timp petrecu ea cu zânele cele draguțe, care o iubeau și-i împineau toate dorințele. Cele mai frumoase fragi și cele mai gustoase poame îi erau aduse. Peș-

Dorul începu s'o roadă și cu toate

O parte din deputați au plecat iarăși la vetrele lor, iar d-nii deputați Dr. A. Vlad. Dr. A. Vajda-Voevod, valorosul adv. Dr. G. Tripon, poetul Goga, cand. adv. Dr. Iuga și Moldovan s'au reintors la moșia d-lui Mihali în Chizeni. Cor.

Sinodul bisericei Sf. Nicolae.

Cu privire la cele publicate în numărul nostru trecut popular asupra sinodului bisericeii Sf. Nicolae suntem rugați a da loc următoarelor rânduri:

Brașov, 2 August n. 1909.

În raportul „Gazetei” apărut în nrul 154 din 17 (30) Iulie a-ți arătat pe scurt nemulțumirea parohienilor provocată de concluzul sinodului din 12 Iulie v. cu privire la îmbunătățirea lefurilor slujbașilor bisericeii Sf. Nicolae. A-ți avut dreptate să constatăți acest lucru, căci modul cum s'a pus la ordinea zilei și cum s'a votat proiectul îmbunătățirii lefurilor amintitilor slujbași, a produs între parohienii din Scheiu o mare fierbere, care a avut de urmare *dimisionarea majorității membrilor din comitetul parohial* al bisericeii Sf. Nicolae, ales în primăvara acestui an.

În 2 August st. n. s'a înaintat președintelui sinodului parohial al bisericeii Sf. Nicolae și președintelui comitetului parohial actul de dimisiune, semnat de 23 membrii ai comitetului pe motivul că prin *votul sinodului recent*, provocat de procederea necorectă a președintelui sinodului, s'a trecut peste competența comitetului parohial, care singur era în drept, conform hotărârii sinodale, să prezente un proiect de îmbunătățire a lefurilor.

Deodată cu acest act de dimisiune, prin care numărul membrilor comitetului actual de 40 e redus la 14 membri, (căci trei membrii au demisionat imediat după alegerea noului comitet parohial) s'a elaborat și un *protest în contra* acelei hotărâri sinodale, care, iscălit de un număr mai mare de parohieni, va fi trimis zilele aceste oficiului parohial și venerabilului sinod arhidiecezan.

În urma acestor demersuri, cari sunt aprobate de majoritatea parohienilor bisericeii Sf. Nicolae. stăm din nou în ajunul unor încercături, cari numai spre binele bisericeii nu sunt, și cari ușor s'ar fi putut și s'ar putea încă delătura, dacă s'ar anula acest conclud și s'ar convoacă de urgență un nou sinod, în care, după resumarea concludului amintit, comitetul parohial să prezinte un proiect corăspunzător. — Aceasta s'ar putea face cu atât mai ușor, cu cât comitetul parohial și în genere parohienii bisericeii Sf. Nicolae nu sunt în contra unei îmbunătățiri corăspunzătoare a lefurilor slujbașilor bisericeii.

În interesul cauzei am ținut să scriu aceste rânduri. Un parochian.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 5 August. La Șomcuta-mare s'a ținut Luni o întrunire populară, la care a luat parte toată românimea din împrejurimi. La întrunire au vorbit deputații Vaida și Vlad despre politica naționalistă și despre *votul universal*. S'a votat o rezoluțiune, prin care adunarea își exprimă încrederea în deputații români, cerând

în același timp introducerea *votului universal*.

Budapesta, 5 Aug. Deschiderea congresului internațional al medicilor va avea loc în ziua de 29 Aug. st. n. la oarele 11 a. m. în sala de gală a redutei orașului. Maj. Sa va fi reprezentat prin archiducele Iosif, care va rosti discursul de deschidere. La această sedință vor lua parte și membrii guvernului ungar. Ministrul de interne, contele Andrássy, a fixat un premiu însemnat pentru cea mai bună lucrare relativ la boalele de ochi. Rezultatul concursului se va publica în timpul congresului. Congresul va fi împărțit în 21 de secțiuni și va dura până în 4 Septemvrie st. n.

Madrid, 5 August. Regele Alfonso a trecut în revistă eri câteva detașamente de trupe. După aceea a primit în audiență pe primul-ministru Maura, care i-a raportat despre situațiunea dela Melilla. Știrile din Barcelona nu par a fi tocmai liniștitoare. După audiență regele a făcut o promenadă prin oraș. La intrarea în oraș el a zărit un grup de ziaristi pe cari i-a salutată; apoi a întrebat ce știri au din Barcelona. Ziaristi i-au răspuns: „Din nefericire n'avem alte știri decât cele oficiale”. Regele a dat din umeri, le-a mulțumit pentru atitudinea patriotică a pressei. La despărțire a întins mâna fiecărui ziarist luându-și ziua bună dela dânsii în modul cel mai afabil.

Madrid, 5 August. (Comunicat oficial.) Maurii au atacat Marți noaptea forturile, însă au fost respinși cu mari pierderi. Maurii au ridicat șinele căii ferate pe o întindere de 150 metri. Generalul Marina a dat ordin să se repare calea ferată și să termine construcțiunea întăririi necesare pentru asigurarea comunicațiunilor. Un balon a fost înălțat din tabăra dela hipodrom spre a observa trecătorile dela Gurugu.

Paris, 5 Aug. Se anunță din Madrid, că guvernul a reușit să descopere, grație unei tradări, ițele unei conspirațiuni republicane la Saragosa, Alicante și în alte orașe. Revoluția trebuia să izbucnească eri.

Londra, 5 August. Țarul a semnat în ultimele zile un decret, prin care se grațiază peste o sută de deținuți politici. Se pare că Țarul a făcut acest act numai pentru a îndulci reaua impresie ce a produs'o vizita sa asupra opiniei publice în Anglia.

Berlin, 5 August. Din Anglia Țarul Rusiei va veni la Kiel, unde se va întâlni din nou cu împăratul Wilhelm. Întâlnirea va avea de astădată un caracter cu totul intim.

silințele zânelor a o înveseli, Lia rămase mereu îndurerată de atunci, și suspine dese răsunau în peșteră.

Răsete și cântece vesele nu se mai auziau. Potirul unui crin, din care regina avea obiceiul să bea în fiecare dimineață roua cea mai limpede de pe florile de răsărit, se plângea de părăsirea în care rămăsese. O toropeală și o durere vie îi umplu sufletul și inima i-se frângea de jale. Zănișoarele se intristară și ele văzând pe regina lor măhnită, nici nu se mai jureau, nici nu mai cântau ca de obicei, florile neingrijite de pe lanuri pălăra. La blândețe lor întrebări Lia le răspundea cu lacrimi. Ne mai putând suferi dorul de sat și de oameni, ea se furișă binișor într'o dimineață, când rămase singură, și străbătând pădurea ajunse cu bine la marginea satului. Oamenii, care o cunoscuseră, îi dădeau binețe cu voe bună, veseli că frumoasa satului se întoarce înapoi. De departe zări Lia pe Radu și sbură bucurată în brațele lui, povestindu-i toate cele întâmplate. Dar ce veste bună îi dădu Radu! Părinții lui îi dădeau în sfârșit voie să se însoare cu Lia, căci le fusese milă de tristețea lui. Fericirea lor era acum la culme.

Lia curățise și împodobise toată casa

ca de sărbătoare, căci a doua zi trebuia să fie nunta. Fetele din sat îi adusesse ca dar de nuntă un mănunchiu de flori de câmp. Ea le sărută pe toate strângându-le cu drag la sân, apoi umplu niște oale de pământ, frumos smălțuite, cu apă limpede și puse floricelele înăuntru. Peste puțin copila isprăvi de directat prin casă și se culcă. În oada era întunecet beznă. În timpul nopții din fle-care floare se strecură câte o zână și se apropiă de patul Liei. Cu năcaz se uitau ele la fosta lor regină, iertare nu se cetea în ochii lor. „Ți-ai călcat jurământul, ființă necredincioasă, nu te-ai ținut de cuvânt și ne-ai trădat toate tainele noastre, acum iată am venit să ne răzbunăm”. Dându-și una alteia mânilor, ele făcură o horă prin văzduh, de jur împrejurul Liei. Hora se învârtea întâi lin... încet... încet... mai repezior... iute... mai iute... repede de tot... pân' ce nu se mai văzu decât un cerc al care se învârtea cu o repeziciune de neînchipuit. Rochile mătăsoase ale zânelor răspundeau un miros plăcut și adormitor. Toate încercările făcute de Lia spre a se mișca fură zadarnice.

Amețită de mirosul pătrunzător, Lia rămase toropită, răsufând din ce în ce mai rar și mai slab. Visul ei încetă deodată, zânele se ascunseră în potirile lor. Liniște

„Semper viva“.

Zilele acestea am primit din partea familiei Rîșniția din Bicaz cinci plante numite „Semper viva“ (pe românește: „pururea viețuitoare“) împreună cu următoarea scrisoare:

Bicaz, la 31 Iulie 1909.

Onorată Redacțiune!

Vă trimetem aceste 5 plante numite „Semper viva“, rugându-Vă ca 4 din ele să le răsădiți la 4 cornuri ale mormântului regretatului Dr. Aurel Mureșianu, ca semn de dragoste, a cincia să o țineți în localul Redacției, — unde folosindu-o după îndrumarea alăturată să Vă puteți convinge și să vă fie de simbol, că precum această plantă e „semper viva“ așa și faptele și numele Mureșianu *semper sunt viva*.

Familia Rîșniția.

*

Mulțumim și pe calea aceasta familiei Rîșniția pentru acest semn de dragoste față de memoria neuitatului nostru director și față de ziarul nostru.

STIRILE ZILEI.

— 23 Iulie v.

Adunarea generală a societății pentru fond de teatru român se va ține — precum suntem informați — în 7 Sept. v. în Alba-Iulia.

Un nou palat românesc în Budapesta. Duminecă în oarele dela amiazi, — scrie „Lupta“ — s'a săvârșit sfințirea noului palat al d-lui Anton Mocsonyi de Foen, clădit în unul din cele mai frumoase locuri ale Budapestei, la un colț al pieței Elisabeta. Au asistat la sfințire d-l Anton Mocsonyi de Foen, credinciosul său secretar și fost profesor Petru Ionaș, jurisconzulții Dr. G. Dobrin și Dr. Titu Babeș, protosincelul Ghenadie Bogoevici și arhitectul Carol Rainer. S'a făcut întâiu o plimbare prin palat pentru a i-se trece în revistă întreg aranjamentul, apoi s'a făcut sfințirea după rânduiala bisericeii române ortodoxe prin prea Cuvioșia Sa parohul Ghenadie Bogoevici. După actul sfințirii s'a dat un dejun la „Hotel Hungaria“ la care au participat susnumiții domni. Noul palat, care a costat un milion de coroane, este o pozoabă a Budapestei și o dovadă despre gustul cu adevărat distins și practic al proprietarului. E o bucurie și pentru Români, că proprietățile lor s'au mai sporit cu una așezată la un loc de frunte. De-ar da Dumnezeu, ca aceasta bucurie să ni se înzeciască devenind odată noul palat un cuib de strădăniți românești în spiritul nobilei familii Mocsonyi.

Dela curtea regală română. Din București se anunță, că suveranii României vor pleca în străinătate pe la 20 August v. Majestățile Lor vor merge la castelul Umkirch, pe care decedatul principe Anton de Hohenzollern l'a lăsat Regelui Carol. De acolo Regina Elisabeta se va duce la Neuwied pentru două săptămâni, apoi se

adâncă domnia pretutindeni, numai tic-tocul ceasornicului se auzia lămurit în odae. Pe vatră țărâi încetșor un greore până ce adormi și el. Luna își arunca razele prin fereastră iluminând oalele cu flori, cari stăteau liniștite. Din când în când trecea câte un lilic grăbit pe la geamuri.

În depărtare lătrau câțiva câni răgușiți. Candela dela icoană mai pălpăi nițel, pe urmă se stinse și ea. Lia se mai mișcă de vre-o două-trei ori, apoi căzu fără putere pe perine.

În zorii zilei suratele veniră cu ginerile să gătească și să incunune pe mireasa. La strigătele și la bătăile lor în geam și în ușe nu răsună nimeni. Padu presimțind ceva rău, pu-e umărul în ușe și o împinse cu putere scoțându-o din țâțâni. Ajuns lângă pat el rămase nemișcat de groază și de durere. Nici un cuvânt nu putu trece peste buzele-i reci și mute. Înmărmurit de o jale nespūsă Radu privia cu ochii plini de amărăciune pe mireasa lui, pe Lia lui, la care ținea atât de mult. Copila durmia, mai frumoasă și mai dulce ca ori când. Părul ei de aur, care-i lucie atât de multeori pe fruntea-i albă, cădea în valuri bogate până la pământ. Chipu-i fraged ca o floare era plin de blândete.

va înapoia la Umkirch. Majestățile Lor se vor înapoia în țară pe la 15 Septemvrie v.

Grațierea părintelui Hlinca. Ziarul slovac „Slovenski Tizdenik“ anunță, că deputatul slovac Hodza a prezentat zilele aceste ministrului de justiție o petițiune iscălită de peste 3000 Slovaci, cari cer Maj. Sale grațierea părintelui Hlinca.

O sentință revocată. Comerciantul român Cornel Isac din Sebeșul-săsesese pedepsit în primăvara acestui an cu o pedeapsă în bani de 20 coroane, pentru că bătuse pe un părete al localului său un placat de reclamă al săpunului „Schicht“, care placat era în colorile albastru-roșugalben. D-l Isac a făcut recurs în contra acestei sentințe nemai pomenite, pe care apoi instanța a doua a revocat-o, pe motivul că colorile „periculoase statului“ nu au fost aranjate pe placat în ordinea tricolorului românesc și pe lângă aceasta pe placat figura și culoarea albă.

Vinderea unei moșii mari. În zilele trecute s'au vândut în comitatul Baranya proprietățile prințului Georg von Schaumburg-Lippe, ajungând în mâna unor financieri evrei din Croația. Prețul cumpărării a fost 40 milioane de coroane.

Cununii. Domnul Ion G. Furnică și Domnișoara Elena V. Grădinar își vor serba cununia lor religioasă Duminecă în 26 Iulie st. v. (8 August st. n.) 1909, în biserica Sfântului Nicolae din Prund, la oarele 3 p. m.

— Domnișoara Marina N. Tampa și Domnul Constantin Tampa își vor serba cununia lor religioasă, Duminecă în 26 Iulie st. v. (8 August st. n.) 1909, în biserica română gr. or. a Sfintei Adormiri din Brașovul-vechiu, la oarele 11 a. m.

— D-l cand. de adv. Sabin Dan din Baia-de-Crișiu și d-șoara Leontina Berariu, fiica d-lui notar Ioan Berariu din Bran, ne anunță cununia lor religioasă, care se va oficia Duminecă în 8 Aug. st. n.

Felicitările noastre!

Marele incendiu din Dresda. Din orașul Dresda se anunță că Marți du, ă amiazi la oarele 5 și jumătate a izbucnit un teribil incendiu în parcul orașului. În parc se aflau în momentul catastrofei vre-o 6000 persoane. Focul a luat naștere dela un cinematograf și în timp de 10 minute întreg parcul era în flăcări. Multimea fu cuprinsă de o panică teribilă. Femei și copii alergau plângând fără să-și dea sama ce fac. Toată garnizoana a eșit la fața locului. La oarele 8 seara focul a fost localizat. Numărul răniților e de 60. Oficial nu se vorbește de nici un mort; lipsesc însă multe persoane.

Darurile lui Rockefeller. Din averea sa de aproape cinci mii de milioane de dolari, John D. Rockefeller a dăruit pentru scopuri filantropice și culturale peste 120 de milioane de dolari. Cu ocazia împlinirii a 70 de ani dela nașterea sa el a dăruit societății pentru educația copiilor, General Education Board, suma de 10 milioane de dolari. Această societate a primit de la bătrânul miliardar american daruri în sumă de 53 milioane de dolari. Societatea în schimb este îndatorată a îngriji de copiii săraci din Statele-Unite, a le oferi sprijinul său, fără a face deosebire de religie, naționalitate sau rassă. Sunt beneficiați albi ca și negrii și pieile roșii, fără a se face vre-un favor sau vre-o deosebire între cei beneficiați. Așa a fost do-

Peste trei zile o îngropară în cimitirul satului, sub o salcie pietoasă, pe al cărui trunchi se încolăcea un fir de iederă.

Pasările cântau pe mormântul ei tot așa de dulce cum îl cântaseră și în viață. Câteva zâne din cele cari iubiseră mai mult pe Lia, îi sămănară flori frumoase pe mormânt și fluturii cari sburaseră pe lângă ea, veneau adesea la mormântul copilei ce murise tocmai în primăvara vieții, fiindcă trădase tainele zănelor și nu se ținușe de făgăduiala dată.

Zănele florilor se răsunaseră, otrăvinduo cu mirosul lor cel tare. Din ziua în care fu îngropată Lia, nimeni nu mai văzu pe Radu.

Târziu, peste zeci de ani, veni prin acele locuri un bătrân garbovit cu barba albă colilie. Se duse la cimitir, plânse pe un mormânt înflorit și adormi acolo. A doua zi niște oameni îl găsiră mort și-l duseră în biserica de satului, unde preotul îi cetii rugăciunile de mort și-l îngropară apoi lângă mormântul unde fu găsit.

Cei mai bătrâni bănuiau că mortul ar fi Radu.

(„Am. Tin.“)

Ileana Mărgărint.

rința regelui petrolului. A doua instituțiune, care a primit daruri bogate dela Rockefeller este universitatea din Chicago, care a primit peste 25 milioane de dolari. Alte societăți și instituții culturale de asemenea au primit sume enorme. Pentru societatea bapțiștilor a dat el două milioane, iar pentru înfrumșetarea parcului din Cleveland un milion de dolari. Pentru diferitele societăți de temperanță Rockefeller a donat peste un milion și jumătate de dolari.

O nouă invențiune pentru fabricarea de țigle ieftine de cement este datorită d-lor Streitferdt et Novac din Ardeal, cari și-au patentat invențiunea lor în Ungaria și România. Prin noua lor mașină în preț de 750 cor. se pot face pe zi 300—500 țigle durabile de acoperit case, grajduri etc. iar la fabricarea lor se folosește numai nisip și cement. Mașina, fiind de estensiune mică se poate așeza în ori ce loc și se poate lucra în ori ce anotimp. Țigla este foarte ușoară și ieftină. Pentru acoperirea unui metru pătrat se folosesc 14 bucăți, cari cântăresc 28—30 kilograme. Prețul unei bucăți variază în 5—7 bani nupă calitatea cementului. Cei ce doresc a vedea această mașină foarte folositoare și a se convinge de perfecțiunea ei au a se adresa d-lui profesor Villi Streitferdt la Feldioara, Földvár.

Muzică la promenadă. Măne, Vineri, la oarele 5½ p. m. va cânta muzica orașului la promenada de jos.

Convocare.

On. membrii ai despărțământului Murăș-Oșorheiu, al „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român“, precum și toți sprijinatorii acestei instituțiuni, sunt invitați prin aceasta a lua parte la adunarea cercuală, ce se va ține la 16/29 August a. c. la 3 oare d. a. în școala confesională gr. cat. din comuna Sămărtinul de câmpie.

Ordinea de zi: 1. Participarea la serviciul divin al Inșeratului și ascultarea vorbirii ținute de preotul local despre scopul adunării. 2. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 3. Raportul comitetului. 4. Raportul cassarului și bibliotecarului. 5. Alegerea comisiunilor necesare. 6. Urmările alcoolismului disertatiune de Oct. German teolog. 7. Alte disertațiuni, ce se vor insinua la directorul despărțământului până inclusive 24 oare înainte de adunare. 8. Rapoartele comisiunilor. 9. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“. 10. Alegerea a doi membrii pt. verificarea protocolului. 11. Eventuale propuneri. 12. Inchiderea adunării.

Cu aceasta ocaziune se va aranja în favorul bisericeii din Sămărtinul de câmpie o petrecere cu joc împreună cu concert.

Murăș-Oșorheiu, la 31 Iulie 1909.

Pentru comitet:

Stefan Russu,
director.

Vasilie Tătar,
secretar.

Cestiunea școalei din Zărnești.

Dela d-l avocat Nicolae Garoiu primim o întâmpinare mai lungă drept răspuns la lămuririle publicate de d-l adv. Dr. Hoadrea în numărul 148 din a. c. al foaiei noastre în cestiunea școalei din Zărnești. Într-un pasagiu al întâmpinării sale, pe care l'am eliminat, d-l Garoiu își exprimă „nedumeririle“ d-sale și față de „principiile corecte și statornice“ din trecut ale ziarului nostru, cari prin publicarea articolilor în jurul cestiunei școalei din Zărnești ar fi suferit nescăisimbări. Față de aceste „nedumeriri“ nemotivate ne credem datori a răspunde d-lui Garoiu, că în cestiunea importantă a școalei din Zărnești, care a depășit demult limitele înguste ale intereselor locale ale Zărneștenilor, ne-am ținut datori a face o publicitate cât mai mare, dând loc părerilor și corespondențelor, cari ne-au venit dela oameni cinstiți și de încredere, despre cari am avut și avem convingerea că nu urmăresc interese de clică ci marele interes al susținerii unui important focar românesc de cultură.

Nu mai conduși de acest „principiu corect“, am dat loc corespondențelor publicate în ziarul nostru, între cari se află și lămuririle d-lui Garoiu, dorind să se facă lumină într-o cestiune, pe care unii și alții au dorit poate s'o tăinuiască din motive condamnabile.

După aceste lămuriri din parte-ne lăsam să urmeze lămuririle d-lui N. Garoiu

Zărnești, în 28 Iulie 1909.

Onorată Redacțiune!

In cestiunea școalei din Zărnești ați publicat în Nr. 148/909 nește lămuriri. Că acestea pretinse lămuriri cât sunt de deslușite și bazate, probează chiar cuprinsul acestora.

Corespondentul ia ca sigură știrea, că comisiunea administrativă comitatensă a propus ministrului să dea admonițiune școalei și să tragă în cercetare pe învățători, dar el însuși nu știe intrucât știrea se va adeveri; aceasta este prima lămurire. Mai susține corespondentul, că inspectorul actual regesc din Făgăraș, a cerut abandonarea cursului V și VI al școalei noastre și încorporarea lui cu cursurile dela școala de stat, despre cecece inspectorul se înțelesese formal cu preș. N. Garoiu și cu prot. I. Hamsea, cari îi făgăduiseră, că-i vor împlini cererea iar ca lămurire a acestei afirmațiuni corespondentul zice: „nu pot ști, dacă Garoiu și protop. Hamsea iau făcut inspectorului promisiunea serioasă, sau numai de jenă, de teamă — cu gând rezervat“, aceasta este a doua lămurire.

Mai susține corespondentul, că pertractările cu d. inspector „decurseră“ la masa ospitalieră a D-lui prot. Hamsea și că din niște promisiuni făcute la masa albă, ne vedem ajunși într-o situație ciudată, dar dacă D-l Hoadrea n'a fost la masa albă și ospitalieră a D-lui prot. Hamsea, de unde știe D-sa așa pozitiv despre pertractările și promisiunile făcute la acea masă? Aceste încă sunt lămuriri?

Ce sunt dar lămuririle corespondentului? Nimic alta decât închipiri și fantazii... lămuriri obscure, întunecate, bune numai a mai mări confuzia D-lor, decât a să lumina pe sine și pe alții.

Revenind la obiect, să știe, că inspectorul regesc a făcut propunerea din cestiune, dar eu la prima convenire i-am declarat, că propunerea nu se poate primi, deci toate afirmările d-lui Hoadrea despre vreun înțeles cu inspectorul regesc, despre făgădueli și altele sunt numai fraze goale lipsite de orice adevăr.

Venind cauza în comitet, acesta a dat cestiunea spre studiere și propunere unei comisiuni, precum și corpului învățătoresc; acesta s'a scăpat ușor de angajament zicând, că „învățătorii ca ofițierii jurați nu se pot amesteca, cealaltă comisiune a venit cu propunerea“ să intrăm conzistorul arhidiecezan; la formularea meritorică a deciziei, m'a surprins propunerea făcută chiar de D. Pompiliu Dan, care între altele a adus ca motiv, că „deși apreciează bunile intențiuni ale D-lui inspector reg. de școală“ și după ce un număr însemnat din elevii școalei noastre... au trecut din propriul indemn la școala de stat să nu se primească propunerea; comitetul însă a decis, că „propunerea D-lui inspector nu se poate primi“ un decic, care pentru unii poate fi cald pentru alții rece, după temperamentul unui fiecăruia, dar el este decicul cel corect, ori din ce motive ar fi adus, căci dacă e vorba de motive, să mai află multe motive, nu numai cele aduse de legistul Dr. Hoadrea.

Nu tocmai de mult timp, chiar acei cari strigă prin gazete și-au dat în comitetul comunal concursul cu mare entuziasm la înființarea unui nou azil de stat pentru copii Românilor. Unde a fost aici glasul poporului? apoi dacă să ascultă glasul poporului, nu știu cum ar fi putut intra Dr. Hoadrea în comitetul parohial.

Dar și pentru cazul, că comitetul ar fi primit propunerea d-lui inspector, un atare decic al comitetului l'ar fi spulberat — cum singuri recunoașteți — multimea sinodului parohial și în fine avea să treacă și prin conzistorul arhidiecezan. Unde a fost deci pericolul atât de mult buciemat în Gazetă, când lui i-s'a închis dela început ori ce ușită, tocmai de aceia, pe cari îi calumniezi D-ta D-le Dr.? și să nu-ți închipuești, că doar D-ta te-ai interesa mai mult de școalele noastre, decât mulți alții, căci dela D-ta până acuma încă n'am văzut nimica.

Dar scopul adevărat al corespondenței din Nr. 148 este cu totul altul, precum a mai fost și al altor corespondențe publicate în cestiunea aceasta. Învățătorii cunosc din fir în păr arătarea d-lui inspector, căci o au avut în mână și au răspuns la ea, dar îi genează mult cuprinsul cel mai de necrezut al aceleia. D-lor voesc acum să justifice arătarea cu aceea, că inspectorului „i-a căzut greu refuzul după ce oamenii, cari îi dăseră parola nu s'au ținut de cuvânt“. Departe dela noi de a și presupune numai, că D-l inspector una ar cugeta și alta ar scrie, dar adevărul este, că tocmai acel învățător, dela care suntem în drept a aștepta mai mult,

a făcut mai puțin, și motivele arătării nu-i place a le căuta la sine și în clasa sa, ci afară de școală, voind prin aceasta să abată opinia publică prin corespondențe meșteșugite anonime și sub nume străine. Învățătorul cu musca pe căciulă a scris de multe ori în cestiunea școlii din Zernești în Gazetă, dar tot cu rezerve și de-a ocolite, deși noi bine știm ce-l doare și i-s'a răspuns tot în Gazetă și Telegraful Român.

Inființarea unui orfelinat

al Reuniunii învățătorilor rom. gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Dela marginea Câmpiei, în luna Aug. 1909.

Onorată Redacțiune!

În »Foia Școlastică« organ oficios al Reuniunii învățătorilor rom. gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, s'a publicat în Nr. 12 din 15 Iunie a. c. proiectul de statute pentru inființarea unui orfelinat al acestei Reuniuni, conceput și înaintat spre aprobare din partea d-lui Iuliu Bardosy, membru onorar și fondator al acestei Reuniuni.

După-ce »Foia Școlastică« o cetesc mai numai învățătorii archidiecezani, ca să aibă cunoștință despre acela și publicul cel mare, ba și învățătorii din celelalte dieceze, îmi iau voie cu toată onoarea a recerca pe Onorata Redacțiune, ca în interesul cauzei să binevoiască a publica în N-rul de Duminecă al prețuitei foi ce o redactați atât actul cu care s'au înaintat statutele spre aprobare Preaveneratului Conzistoriu archiepiscopesc cât și proiectul de statute, pentruca astfel cei interesați să aibă ocaziune de a se pronunța asupra lor.

D-l Iuliu Bardosy ca un mare patron al dascălimii noastre s'a și înscris ca cel dintâiu membru fondator solvind 20 cor., dar nu aci zace meritul d-sale, căci se vor afla și alții cari vor da poate și sume mai mari, dar meritul zace în intențiunea sa nobilă dându-ne ideea măreață, prin care urmându-o putem în timp scurt să ne croom cu puterile noastre proprii un așezământ pentru asigurarea descendenților noștri.

Ludoșanul.

I.

Excelența Voastră Domnule Metropolit! Preavenerat Conzistoriu Archidiecezan!

Trăim în secolul filantropiei și al humanității. Toate staturile și corporațiunile se nizează, ca să se îngrijască de viitorul lor cât și de familiile lor, numai statul nostru învățătoresc este până acum în stare inapoiată, încât afară de penziunea obvenientă lor din fondul regnicolar, nu posedă până acum nici un fond sau fundațiune, din care orfanii lor să fie ajutamați și stipendiați până la ajungerea etății, când înșiși își vor putea câștiga pâinea de toate zilele.

Asta m'a îndemnat pe mine ca să proiectez inființarea unui orfelinat în Blaj, în care orfanii descendenți ai învățătorilor noștri archidiecezani să poată fi adăpostii și ajutamați în timpul petrecerii lor la institutele de învățământ de acolo și cu timpul să fie ajutamați și mai departe pe carierile lor diferite. M'am ținut și obligat a face aceasta în semn de recunoștință față cu învățătorii noștri, cari în adunarea a treia generală m'au ales membru onorar al Reuniunii.

Scopul meu mai departe este cu inființarea acestei întreprinderi, ca învățătorii noștri prin ea să fie mai legați și materialmente de superioritatea noastră bisericească, ceea-ce se va ajunge, dacă vor vedea, că viitorul orfanilor lor este asigurat prin o instituțiune confesională umanitară.

Tacsele sunt minimale, dar prin solvirea regulată a acelor scopuri cel salutar se poate ajunge în vreo câțiva ani.

Pentru a începe cu taxele de membrii fondatori am și depus la institutul de credit și economii »Arieșana« societate pe acții în Turda comitatul Turda-Arieș 20 cor. alăturând libelul Nr. 1517 cartea a III pag. 262 anul 1909.

Mă rog cu toată onoarea ca să binevoiați a dispune, ca în prima adunare constituantă, să mi-se estradeze diploma de membru fondator al orfelinatului, păstrându-se libelul la cassa centrală archidiecezană.

Proiectul de statute alăturat mă rog cu toată onoarea, ca să dispuneți, cumcă comitetul central al reuniunii învățătorilor archidiecezani să-l publice în organul reuniunii »Foia Școlastică« provocând despărțământele reuniunii, că în adunările lor proxime să-l desbată și observările lor eventuale să le aștearnă comitetului central, ca adunarea generală a reuniunii și

năndă în Octomvrie 1909 să le poată pertracta și așterne Preaveneratului Conzistor spre înalta aprobare.

Îmi rețin dreptul ca în cazul neașteptat, când statutele nu vor obține în restimp de 3 ani, computat dela prezentarea exhibitului prezent în protocolul conzistorial aprobarea prea înaltă, de a putea dispune în altă parte despre donațiunea mea prezentă de 20 cor. Despre aceasta să binevoiați prealabil a mă și încunoștința, că primită este condițiunea aceea a mea, care n'aș dori a se realiza.

Pe lângă care eu distinsă onoare am rămas, în Sibiu 28 Mărțisor 1909.

Al Escelenței Voastre prea plecat

(Va urma.)

Iuliu Bardosy.

O șezătoare literară.

La agentura din Fofeldea a desp. Agnita al Asociațiunei s'a ținut Duminecă în 18 Iulie o șezătoare literară. Sala școlii și coridoarele au fost tixite de popor: bărbați, femei și copii. Se dase de veste la biserică, că are să vorbească un domn despre frații noștri din Macedonia.

Și cine dintre noi nu dorește să aile cât mai multe de acești frați iubiți, cari locuiesc așa departe de noi, și totuși ne sunt așa de aproape? Cine nu cestește cu înduioșare de suferințele lor de mucenici și nu-și zice în gândul său: Doamne pune capăt durerilor acestor frați, fă-i și pe ei părtași soarelui dulce al libertății pentru că și ei sunt vlăstare alese și viteze din măreața »Româna gintă«...

După ce directorul despărțământului a vorbit despre Asociațiune, despre agenturi și chemarea acestora, d-l Christea Geaga, român macedonean, candidat de profesură, a ținut o conferență interesantă și foarte instructivă asupra fraților noștri din Macedonia. D-l Geaga este un tânăr simpatice cu studii temeinice, mult promițător. Vorbește românește dulce și frumos. Dorind să cunoască și pe frații săi din Transilvania; s'a folosit de vacantele de vară și a venit în părțile noastre cu un coleg al său.

D-sa ne-a vorbit atât de plastic, cu atâta căldură și dragoste de frații noștri, încât sfârșind conferența de peste o oră și jumătate, poporul a mai cerut să le mai vorbească, că ei ascultă bucuroși și mai puneau unul și altul întrebări despre ceea ce ar fi dorit să știe, și apoi răsufiau mai ușor.

Mai întâiu ne-a spus conferențiarul că strămoșii Aromânilor, după cum se chiamă frații noștri macedoneni, au fost așezați în Macedonia ca coloniști, cam un veac înainte de Christos, va să zică înainte de așezarea noastră în Dacia, care a urmat cu un veac după nașterea lui Christos. Ni-a povestit de vitejiile Aromânilor, cum au fost odată vremuri, când pământul pe care locuiau ei trecea de sfânt înainte lor și a ve inilor, cari îi înconjurau, ba chiar și înaintea Turcilor suzerani, și cum ori-cine, care intra în țara lor, trebuia să-și scuture praful de pe picioare, ca să poată călea pe pământul sfânt. Cum apoi au fost strămtorați și cu ce vitejie au trebuit să se apere și câte suferințe au îndurat până în ziua de astăzi pentru credința, legea, dar mai ales pentru limba lor aromânească.

Dușmanii cei mai înverșunați ai Aromânilor au fost și sunt și astăzi Grecii nesațioși, vecinii lor, cari întrebunțează toate mijloacele, ca să-i silească să se lăpede de naționalitatea lor și să se alăture la Greci.

Veacuri d'arândul s'au nizuit Grecii să atragă și să grecezeze pe Aromâni prin biserică și școală, ceea ce a isbutit în parte cu atât mai ușor, cu cât până abia în timpul din urmă, în Turcia nu se făcea deosebire între locuitori, decât de creștini și păgâni. Aromânii, ca creștini, se țineau de biserică grecească și erau supuși patriarhului de Constantinopol, aveau biserică și școală grecească, episcopi, preoți și dascăli grecești.

Încetul pe încetul a început a se deștepta în Aromâni și simțul de naționalitate, au cerut preoți românești, dascăli românești. Aceasta a înverșunat pe Greci până la nebunie. În spaima lor s'abătă că nu-și vor putea înmulți neamul cu cei 300.000 Aromâni, au început a se organiza și a se înarma cu toate mijloacele în contra lor. S'a pus în mișcare toată suflarea grecească... societatea Elenismos, în fruntea căreia se afla Kazazis, rectorul universității din Atena, adună mijloacele bănești și cu ajutorul guvernului grecesc, organizează bande numeroase de soldați și ofițeri grecești, cari tăbărăsc ziua-noaptea asupra poporului nevinovat,

cu deosebire însă asupra conducătorilor și asupra tuturor fruntașilor Aromâni, le răpesc și le prăpădesc averile și-i omoară fără nici o cruțare în chipurile cele mai barbare, dacă arată cât de mic semn că vreau să țină la nația lor aromână.

Și cum Aromânii se declară cu încăpățănare pentru limba lor străbună, își poate închilipi ori-cine cruzimile, ce sunt în stare să le comită Grecii fanatici!

Astăzi au Aromânii și biserici și școli aromânești, pe preoți aromâni însă îi afurisește patriarhul grecesc... iar viața preoților și a dascălilor totdeauna este în primejdie.

Dacă moare cineva dintr-o familie care-și dă copiii la școală românească, preoții grecești nu-i înmormăntează.

Conferențiarul ne-a povestit următoarea întâmplare mișcătoare din satul său:

»Oamenii din satul Avdela lipsiau din sat, fiind duși la oi și la negoț. Afând Grecii de aceasta, o bandă numărătoare tăbărăste asupra satului și se duce la un bătrân fruntaș cu numele Tulliu Papa, despre care știau că este acasă. Aceasta era celnic, adică proprietar mare de oi și era Român înflăcărat. Și fiindcă în Macedonia proprietarii cei mai bogați locuiesc în curți frumoase, înconjurate cu zid, ca să-l poată ademini afară, ceata bandiților a adus câțiva ciobani dela stăniile fruntașului, i-au silit să-l strige să iasă afară, pe cuvânt, că au să-i spună întâmplări de pe la stână. Omul nebănuind nimic deschide poarta. Grecii deodată pun mâna pe el și hai cu noi.

De aici s'au dus la un fecior al bătrânului, Sterie. Aici au pus pe bătrân să-l cheme afară. Feciorul însă băgă de samă, că nu-i bine, a pus mâna pe o pușcă, a deschis o fereastră și a strigat că el nu iese afară din curte și că va împușca pe ori-care va intra în curtea lui. Tatăl însă se rugă de el, să vină, că nu i-se va întâmpla nimic. În cele din urmă se înduiește și el, dar cum a ieșit, bandiții au și pus mâna pe el. Au luat apoi pe Constantin Pivareu, un fecior bolnăvicios al preotului și cu toți trei au ieșit la câmp.

Aici i-au pus la distanță și i-au înțrebat, ce sunt ei?

Bătrânul le-a răspuns:

— Suntem Români.

— De ce sunteți Români?

Pentru că Dumnezeu ne-a făcut așa.

— Spuneți, că sunteți Greci, că dacă nu vă pușcăm.

— Cum să spunem noi, că suntem Greci, dacă Dumnezeu ne-a făcut Români? Nu ne omorâți, pentru Dumnezeu, — dacă vreți bani, vă dăm câți vă trebuie... lăsați-ne viața...

— Bani nu ne trebuie.

Atunci câțiva spurcați au întins puștile și l'au culcat la pământ.

Feciorul bătrânului, îngrozit de căderea tatălui, le-a strigat:

»Oameni fără suflet! Suntem Români, și mai bucuroși murim, decât să ne lăsam legea și să ne facem Greci. Gândiți voi, că în chipul acesta veți face să ne lăsam limba noastră, nici-odată! Dacă ne omorâți pe noi, o să ne răzbune urmașii noștri!«

Gloanțele l'au răpus și pe el.

Al treilea s'a încercat să fugă, dar n'a scăpat. Pe urmă i-au tăiat bucăți, în cât nu se mai cunoșteau unul din altul, și au adunat, pe câți au putut strânge din popor, ca să-i vadă și să se îngrozească.

Ca făptură Aromânii sunt oameni voinici, isteți și foarte muncitori. Averea lor de căpetenie sunt vitele: oile. Dar sunt și negustori vestiți, oameni cu bună stare materială. Locuiesc în sate compacte, curat românești. Numai prin târguri (orașe) sunt amestecați cu streini. În genere sunt oameni rezoluți, umblă cu capul ridicat, au încredere în sine.

Târgul Moscopol era odinioară în floare, oraș însemnat. De aici s'au tras familiile fruntașe Mocsonyi, Grabovschi, Șaguna. Avea 24 biserici. Astăzi mai are 12. Mocioneștii aveau în curtea palatului biserică lor proprie, în care slujea totdeauna un preot din familia lor.

Aromânii își au limba lor proprie. Mare parte din cuvinte sunt mai aproape de limba strămoșească, ca ale Românilor din alte părți. Au împrumutat însă multe cuvinte turcești, albaneze și slave. Meritul că și-au păstrat limba este al femeilor, cari în familie nu vorbesc decât românește.

Ca probă de limbă, ne-a zis în limba sa rugăciunea Domnului »Tatăl nostru« după cum urmează:

»Tatăl a nostru cari ești în țăr, și s' sântescă numa ta, s'gină amirăci(ea*) ta și s'facă vrea a ta, ca cum în țăr ași și pri loc. Pânea anoastră a țerea di tuti dzilili dănu-a noaouă asândză și l'heartă-nă amărțile a noastră, ca cum și noi l'irtăm amărtoșlor a noștri, și nu ni du la cărtiri, ma ascapă-nă di ațel arău, amin!

Din spusele luminoase ale conferențiarului am luat convingerea, că iubiții noștri frați de sânge din Macedonia sunt un popor cu mult mai viguros, de cum am crezut până acum și că îndată ce se vor bucura în liniște de binefacerile constituției liberale din Turcia de astăzi, ei se vor ridica cu vrednicie și vor forma un membru prețios în corpul mândrului și nobilului neam românesc.

Directorul despărțământului a mulțămît conferențiarului în termeni de laudă pentru împărțăriile sale, rugându-l să ducă cu sine simpatiile cele mai calde și dragostea noastră a tuturor.

Colegul său, d-l P. a cetit apoi o bucată hazlie din colecția unui autor de ai noștri, ceea ce a stârnit multă veselie la toți.

...ma ascapă-nă di ațel arău, amin!

N. Petra-Petrescu.

Concurs de primire

în Seminarul junimei române greco-catolice stud. din Blaj.

1. Părinții, cari voesc să-și așeze băeții pe anul școl. 1909/10 în Seminarul junimei române gr. cat. dela gimnaziul gr. cat. din Blaj, prin aceasta sunt avizați, că termenul concursului de primire (se primesc numai gimnaziști) este 14 August n. Cerețile de primire sunt a se adresa Preaveneratului Conzistoriu Metropolitan din Blaj, și în ce privește pe băieții, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi ai Seminarului junimei, cerețile au să fie înscrise cu estras de botez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de revaccinare. În cerețile părinții sau îngrijitorii au să însemne locuința și posta ultimă cu acurateță și să declare, că cunosc pe deplin toate condițiunile de primire și se obligă a le implini pe toate. Ca rezoluțiune să se poată expeda francate, petenții sunt rugați să alăture marcele postale de lipsă

2. Pentru elevii sunt a se plăti 300 cor., pentru curat, vipt luminat, spălat, încălzit, scaldă și în caz de lipsă medic și medicină; 8 cor., ca taxă de înscriere pentru cei ce vin pentru întâia dată în Seminarul junimei, și 6 cor. pentru scobitul rufelor. Taxa de înscriere și de scobitul rufelor are să se plătească întreagă deodată cu ocaziunea înscrierii; iar suma de 300 cor. în două, respective în patru rate anticipative. — În caz de două rate, rata primă va fi de 150 cor. și se va plăti în 1 Septemvrie, iar rata a doua iarăș de 150 cor. și se va plăti în 1 Februarie. În caz de 4 rate, rata primă va fi de 80 cor. și se va plăti în 1 Septemvrie, a doua de 80 cor. și se va plăti în 15 Noemvrie, rata a treia de 70 cor. și se va plăti în 1 Februarie, iar rata a patra de 70 cor. și se va plăti în 15 Aprilie. Sumele acestea sunt atât de mici încât numai primindu-se regulat și anticipativ pot satisfacere atator trebuințe împreunate cu susținerea și îngrijirea elevilor. Altfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii, ai căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timp.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine: a) o carte de rugăciuni; b) 4 părechi de schimburi de pânză sau giolgiu, bune; c) cel puțin 6 botiste; d) 2 părechi de încălțăminte și cel puțin patru părechi de ciorapi sau de obiele; e) 1 saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearșafuri) de pus pe saltea; f) 2 perini și 4 fețe de perini; g) 1 țol sau plapomă și două lepedee de plapomă; h) 2 lepedee albe de giolgiu pentru acoperirea patului (de lână și colorate nu sunt bune, căci nu se poate ajunge la uniformitate); i) atâtea bilete (formatul biletelor de vizită) câte bucăți de rufe, veștăminte și încălțăminte au; l) 1 cuțit, 1 furculiță 1 lingură, 1 păhar și cel puțin 3 serviete; m) 1 perie de veștăminte și 3 perii de încălțăminte; n) cel puțin 3 ștergare și 2 pepteni, unul des și altul rar. Pe rufe și pe veștăminte trebuie cusut întreg conumele și cel puțin litera inițiativă a numelui de botez Rufe și veștămintele neînsemnate vor fi respinse.

4. Elevii vor avea proviziunea întreagă și anume: a) locuințe în sale mari, să-

*) Emir-împărat; l' se citește ca ly ung.

nătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă; b) vîpt întreg, adică dejun, prânz, oină și cină. La dejun vor avea lapte cald cu pâine, la prânz 2—3 feluri de mîncări, la cină 1—2 feluri. La prânz în zile de dulce va fi supă cu carne cu sos și mîncare groasă cu carne, eventual zărnă acră cu carne și mîncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zilele de post supă de legume, mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă; Dumineca și în sărbători și prăjituri. La oină pâine cu poame ori alte asemenea. La cină în zilele de dulce va fi friptură cu garnitură sau mîncare groasă cu carne, iar în zilele de post mîncări făcute cu lapte, brînză sau ouă. c) Spălatul eventual și scrobitul rufelor. d) Luminat în timpul recerut. e) Încălzit în timp de iarnă. f) În caz de boală medic, medicamente și îngrijirea de lipsă. g) Scaldă caldă în timpul iernii, amăsurat prescrierilor igienei. Afară de acestea superioritatea se va îngriji, ca elevii mai slabi în studii, pe cât se poate să fie ajutătorii în studiu.

5. Părinții în decursul anului școlastic să nu trimită bani la adresa sau la mîna elevilor, ci banii să vie la adresa superiorității, care se va îngriji să le procure recvizitele de școală, cărțile și celelalte lucruri de lipsă. De asemenea să nu le trimită nici mîncări, căci Seminarul îi prevede cu cele de lipsă. Mîncările pe cari părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor lor, se vor împărți între toți elevii, iar în caz de cvantitate mai mică între colegarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinții sunt avizați, că trebuie să răspundă pentru eventualele stricăciuni făcute de fiilor lor și să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru obiectele ce se strică prin folosință, fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdauare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Septembrie n. înaintea superiorității seminarele, însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde vor plăti taxele de lipsă, vor da în samă obiectele și li-se va designa mobilierul destinat spre folosință.

Blaj, 20 Iulie 1909.

Dr. Vasile Suciu,
rectorul Seminarului junimeii
române gr-cat. stud. din Blaj.

Când fură Țiganul și Românul un purcel dela popa.

Odată vine țiganul la cumătrul său român și zice cătră el: »Mo cumetre! par'cașă mi-i de dor să mînc oțar de carne de purcel; c'am văzut niște purceluși frumoși și grași la tetea Părintele, și-ți spui drept, că mi-o lăsat gura apă după el! Zău așa! Ce zici tu, mo cumetre! hoare cum să facem, ca să punem mîna pe vr'unul și să-l frigem coala în pădure, ca să ne mai ungem hele sufletele, mîncățaș gura!»

Românul, cum e el mucalit din fire, zice cătră cumătru-s'o: »D'apoi, căz nu-lucru așa mare să prinzi unul din ei! lan' pleacă după scroafă când o mîna popa la câmp cu băiatul ca să o păzească; apoi ia-te după el și când va fi băiatul în totil jocului cu alți tovarăși de ai lui, când se va tolăni scroafa cu porceii ei prin mocirlă, șiți coea pe la amiază tu răpede-te și pune mîna pe unul, apoi pleacă în pădure cu el și așteaptă-mă în poenița lui »Gheț, că apoi oi veni și io, așa cam pe la vr-o zece, după ce mi-s'o culca boreasa și copiii.»

Țiganul face cum l'o învățat cumătru-so; fură purcelul și se duce cu el în poenița lui »Gheț.

Românul vine la ceasul hotărât; vede purcelul, îl pipăie și rade înfunat în mustața tunsă. Apoi se apucă amândoi și fac un foc bun; junghie purcelul, îl jumulesc și-l pun să se frigă într'o frigare, făcută dintr'un băț gros de alun.

Țiganului îi curgeau baleile din gură văzând cum sfărăie purcelul în frigare, căci nu mîncase toată ziua nimic în nădejdea purcelului popii.

Zgăindu-se el așa mereu, când la, purcel, când la cumătru-s'o și rotindu-și ochii săi mari și negrii ca cărbunele în toate părțile, numai odată iacă că zice cătră cumătru-s'o:

»Mo cumetre! Da știi tu ce m'am gândit eu mo, ha mo! Da m'am gândit, că zău dacă om mîncă noi amândoi purcelul, n'o să ne săturăm din el, c-i mititel, drăguțul; da după ce l'om frige, șiți coala, cum se cade, să l'punem să se culcă la Dumnezălea (să se răcească), h'apoi să ne culcăm și care o visa un vis mai frumos, hăla să mînce purcelul. N'a bine o hi? Ce zici tu mo cumetre, ha!»

Românul, care cinase acă-cum se

cade cu boreasa și cu copiii, se învoește la planul Țiganului și după ce pun purcelul fript într'o tufă, ca să se »ducă la Dumnezălea« — vorba țiganului — se duc amândoi de se culcă, fle-care departe de purcel ca de vr'o sută de pași în direcțiune opusă...

Peste noapte Românul se scoală frumușel, ia purcelul, mîncă din el ce mîncă iar restul îl vără în traistă, ca să-și îndulcească cu el și pe drăguța lui de nevăstută și pe »pușorii tati și dragi«. Apoi ascunde traista într'o tufă. Pe urmă iar se culcă la locul său și trage un pui de somn așa sătul, cum era.

Nici nu se crepase bine de ziua, și numai iacă Țiganul — care toată noaptea nu dormise, cu gândul la purcel și cu mațele chorănd de foame, — iacă-tă! numai la Român, pe care-l deșteaptă din somn și-l silește să-i spue mai iute ce-o visat.

»D'apoi spune mai întâi tu, că ești mai bătrîn ca mine«, zice hoțul de cumătru-so, întinzându-se și căscând.

Nu mai începe Țiganul: »Hauleo cumetre! Să vezi tu numai, ce vis frumos ham visat eu, mîncate-aș! Ham visat, că eram chiar în raiu, la masă cu sfântu Dumnezălea, cu boreasa lui, cu toți copchii lor și cu toți sfinții și sfințoalele și hauleo Doamneo, am mîncat cu ele (hită și siănină, șiți coea de-a mai răncedă și păpară, și zărnă acră cu chicioare de porc și un turn de plăcinte cu jumări de siănină răncedă și apoi am băut și rachiu îndulcit cu miere și cătrănit cu chiper, hauleo!»

»D'apoi zău io te-am văzut, cum te ospătai tu în raiu și de aceea, fiindu-mi foame ca la un porc, m'am apucat și am mîncat singur purcelul.«

Când a auzit Țiganul asta, numai a înholbat niște ochi, ca un taur de bivol și a căscat o gură mare și largă până la urechi; apoi înghițind de vre-o câteva ori în sec și schimosindu-se numai întrebă pe Român: »Da și trăpădușele (picioarele) le-ai mîncat?« Românul: »Și!« Țiganul: »Da și râmotel (ritul)?« Românul cu sînge rece: »Și!« Țiganul: »Devla dado, Hauleo teteo, că mare măgar am mai fost! Ja la bengă mo cumetre, că aldiavolului ai mai fost! Hauleo!« Apoi a luat'o la fugă cătră sat cu mîinile în cap hăulindu-se, iar Românul luând din tufă traista cu restul din purcel, s'a dus acasă ca să-și cîntească nevasta și copiii.

Kria-Kraa,
De sub Coasta Prundului.

Mulțămintă publică.

Cu ocaziunea petrecerii de vară aranjată de tinerimea din Cluj și jur în Apahida în 18/VII a. c., în favorul bisericii române gr. cat. din loc, au binevoit a suprasolvi:

On. domni: Dr. E. Dăian 840 cor. Dr. A. Frăneu 1840 cor. Dr. V. Poruțiu 1840 cor. Vasile Onoși 10 cor. Vas. Borgevan 840 cor. Vasile Hoșârtean, Leoca, Valer Pop, câte 680 cor. Aurel Pop, Ioan Boroș, câte 520 cor. Pál Istvan șef de gară 340 cor. Băloi 3 cor. Ioan Pop 280 cor. Ioan Mureșan 280 cor. Mihail Pop, Ioan Romoșan, câte 220 cor. Eug. Fek. Negruț 160 cor. Iustin Poruțiu, Petru Bariț, Szilágyi Istvan Kalman, câte 140 cor. Damian 80 bani. Virgil Pop, Leon Banciu, Ioan Pop, Vasile Rus, Aurel Miclea, Cupșia Ambrosiu, Schiop și Iuliu Maior câte 40 bani.

Și-au răscumpărat biletul neparticipând On. domni: H. gedüs Kálmán notar 4 cor. Klein Farkas, Rosenfeld Albert, Teofil Moldovan, câte 3 cor. Ioan Petean, Basiliu Podoabă și Ioan Hățăgan protopop câte 2 cor.

Cu totul 10960 cor., care sumă adăugându-se la suma de cor. 11620, venitul din bilete dau suma de 22520 cor. Din această sumă subtrăgându-se speșele de cor. 7620; rezultă 150 cor. care venit curat Deci și pe această cale aducem tuturor marinimoșilor contribuenți, mulțămintele noastre.

Apahida, la 30/VII 1909.

Cu deosebită stimă:
din însărcinarea comitetului aranjator

Eliseu Moga
preot gr. cat.

Cu ocaziunea petrecerii populare românești, împreună cu reprezentarea piesei teatrale »Țesătorii« din 27 Iunie st. v. (10 Iulie st. n.) s'au făcut următoarele contribuiri benevole:

Au contribuit câte 1 cor.: N. Grădinar, Lengyel Sz., Halasz Gy., Csákány F., Scheidhauer Edené, Aron Raču, Popovics

I., N. N., N. N., V. Pitiș, Elena Zamfir, R. Părvu, Fl. Pernea, G. Zavici, N. Navrea, Ioan Maniu, Ioan Bobancu, A. Filip, Indra, Platoș. — Câte 60 fileri: E. N., V. Pitiș, I. Scurtu, Ilie Furnică, N. N. — Câte 50 fileri: I. Perșinariu, Giuvelcă D., D. Ursou, C. Rusu, St. Frigător. — Câte 40 fileri: E. G. R. Muntean, D. Bărsan, E. Cațanaș, M. Cristoloveanu, N. Tânt, N. Dracea, I. Salveț, N. Pernea, M. Urzică, I. Fl. Muntean, N. Furnică, N. Stinghe, D. Purcărea, V. Oltean, R. Măelat, I. Frigător, V. V. Ardelean. — Câte 30 fileri: G. Gal Jun., N. Gârneț, S. Roncea, A. Navrea. — Câte 20 fileri: M. Gămulea, P. Perșinar, E. Pop, C. Muntean, E. Gal, N. Alexe, Ec. Voina, Rev. Brătuc, N. N. Fibrich, G. Boamben, P. Langas, N. Pupaș, M. Pricu, I. Bidu, Gal, Ferko Ferencz, Fl. Luca V. Zorsza, N. Ardelean, P. Căpățînă, iar 10 fileri Elena Oltean. Contribuirile au fost în total în suma de 37 cor. 80 fil.

Primească marinimoșii donatori cât și onor. Eforie a școalelor centrale române din Brașov, care ne-a pus la dispoziție un local pentru probe, cele mai sincere mulțămite.

Brașov, 27 Iulie n. 1909.

Comitetul aranjator.

Baia Pöstyén numără deja acum 10,000 de oaspeți la cură, cari caută vindecare contra șoldinei, reumatismului folosind băile de pucioasă foarte renumite. Puterea vindecătoare a acestor băi a devenit aproape proverbială și specialitatea băilor este așa de renumită în țara noastră, ca și nectarul divin de Tokai. Vizitarea oaspeților durează până toamna târziu, de oarece clima cea dulce promovează vindecarea.

MULTE ȘI DE TOATE.

Evoluția cămășilor.

Un învățat german susține, că împăratul german Barbarossa n'a avut cămașe de noapte. Dar chiar și în timpurile mai târzii, în cele mai bune familii ale popoarelor civilizate oamenii dormiau în pat desbrăcați cu totul, dovadă că chiar în timpul lui Ludovic XIV, o cămașă de noapte era un lux rar, este faptul, că d'șoara de Montpensier n'avea de cât numai un singur exemplar. În o scriere a sa, Armand Silvestre spune, că în evul mediu luxul cămășilor, purtate de elita damelor franceze se manifesta mai mult în ornamentația dantelelor și pietrelor scumpe; pe timpul renașterii din contră mai mult în ștofă și țesătură. Și în secolele următoare se dădea mare atenție țesăturii, care era delicată și aproape străvezie. Tăetura cămășilor femeiești deasupra pieptului a ținut pas cu moda, care reclama la haine decolteuri tot mai pronunțate. În cele din urmă cămașa devenise un obiect aproape necesar. Costumele pe cari le purta Madame Récamier și Beauharnais nu erau de fapt alt ceva, de cât cămași în înțelesul mai larg al cuvântului.

Vremuri bune.

La 1234 regele Angliei a dormit mai întâi pe saltea de paie. Până atunci dormea pe un pat de scânduri, pe care așternea un singur covor de postav. Prin anii 1300 în Londra nu se știa ce sunt sobele de încălzit, și delicații cerățeni ai acestui oraș se încălzeau la focul de pe vatră. Tot cam pe atunci vinul se vindea în acest oraș numai ca doctorie. Trăsurile elegante de astăzi erau neoscute. Chiar și cei mai de frunte londonezi își făceau preumblările pe jos sau călare. La 1240 întreg venitul dărilor din Londra a fost de trei zece de mii de saci de lână. Dările în genere se plăteau în natură. Acele ce gămălie au început a se întrebuița în Londra mai întâiu în 1343. În locul acestora până atunci se întrebuițau ace subțiri de lemn. La 1344 s'au bătut la Londra pentru prima oară bani de aur. După moda franceză, regina Elisabeta a introdus în 1561 ciorapii de mătase în Anglia. Și când vedem, unde am ajuns astăzi, nu putem decât să — învidiem acele vremuri bune

Clubul femellor fumătoare.

În America femeilor le este interzis fumatul în restaurante, cafenele și alte localuri publice. Orice damă, fie ea din cea mai aleasă societate, este poftită să iasă afară din local, dacă încearcă să fumeze. Așa a pătît nu de mult soția unui

cunoscut lord englez, care a trebuit cu toate protestele, să părăsească restaurantul unde se afla cu bărbatul său, de oare ce după masă, aprinse o țigară. Spre a feri pe femeile de aceste neplăceri, o societate a ridicat în New-York un palat foarte luxos și bine aprovizionat cu de toate, unde s'a aranjat un fel de cafea, la care numai femeile au voie să vină, să cetească ziare, să joace diferite jocuri și mai ales să fumeze. Pentru montarea acestui palat care va fi un adevărat paradis pentru femeile fumătoare, s'au cheltuit 75 de mii de dolari. Palatul este împodobit în stil asirian. Fete, îmbrăcate în costume de model babilonian, vor servi pe damele vizitatoare cu tot felul de țigări din cele mai fine. O orchestră din cele mai alese distreză pe pasionatele fumătoare.

Consumarea cărnii de cal.

Consumarea cărnii de cal crește din zi în zi. Acest mod — cel mai ieftin — de nutrire al popoarelor s'a ivit târziu, deși carnea de cal, ca nutriment, servea în China încă prin veacul al zecelea. Cu începutul a început a se folosi și Europa de friptura de cal, până când Papa Grigore III a oprit-o. Numai la anul 1807 a început iarăși a se consuma carnea de cal, după expediția lui Napoleon. Tot după urma lui Napoleon s'au întors la anul 1815 și Nemții la carnea de cal, siliți fiind de foamea ce a urmat în țară după expedițiile lui Napoleon. Prima măcelărie de carne de cal s'a deschis în Prusia la anul 1847, cel mai înfricoșat an de foamete. În Franța s'a început comerțul cu carne de cal la anul 1870. Primul oraș în care s'a vândut carne de cal în Ungaria este Pozsony și acum se vinde și la Budapesta.

POSTA REDACȚIUNII.

D-lui Gregore Radu în Bistrița. Te rugăm să ne comunici pe o cartă postală cu iscălitura d-tale, dacă d-ta ești autorul corespondenței scrise cu mașina de scris. Altfel nu putem da loc corespondenței trimise.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Râm.

Redactor respons: Victor Braniscoe.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

È trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea a celor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sun' afroinat și cari în urma ușurinței din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. È timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincera și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va cărui oameni să-și încredințeze fără teamă, fără șfală și cu încredere neozsurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste neozsuri ori și cui, oi trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vietei sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vietei sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de bolă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor dîlnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda lui proprie de vindecare, chiar și oazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, boalele de țevă bășcă, nervi și șira spinărei, începutul și de confuzie a minții, urmările onaniei ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele o ganelor sexuale femeiești. Pentru femeile ce de așteptare separată și eșire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română

se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite cartușul. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând de la 10 ore a. m. până la 5 ore p. m., (Duminea până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist, Budapesta, VII, Rákóczi-út 10.

Wällischhof,

sanatoriu aranjat — după sistemul Dr Lahmann — cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietetice; 1/2 oră depărtare de la Viena în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf: Maria-Enzensdorf bei Wien.

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena
Consultanți

on celebritățile medicale, cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

Cursul la bursa din Viena.

Din 4 August n. 1909.

Renta ung. de aur 4%	113 25
Renta de oroune ung. 4%	92 75
Impr. căi fer. ung. în aur 3 1/2%	82 25
Impr. căi fer. ung. în argint 4%	92 40
Bonuri rurale croate-slavone	94 —
Impr. ung. cu premit	199 25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	142 85
Renta de hârtie austr. 4 1/10	95 80
Renta de argint austr. 4 2/10	95 80
Renta de aur austr. 4%	117 20
Renta de corone austr. 4%	95 80
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	85 50
Losuri din 1860	161. —
Acțiunile de ale Băncii ung. de credit	1764. —
Acțiunile de ale Băncii austr. de credit	757 25
Acțiunile de ale Băncii austro-ung.	647 25
Napoleonori.	19 05
Mărci imperiale germane	117 27 1/2
London vista	289 77 1/2
Paris vista.	95 15
Neto italiene.	95 05

Cursul pieței Brașov

Din 5 August n. 1909

Bancnote rom. Cump. 18.96	Vënd.	19 04
Argint român	18 80	18 96
Lire turcești	21 40	21 50
Scris. fonc. Albine 5% 100.—		101.—
Buble Rusesi	251.50	2 53
Gapoleonori.	19.—	19 12
Nalbeni	11.20	11 40
Mărci germane	11.17	11 50

Publicațiune.

Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brașov arândează prin licitațiune publică, ce se va ținea **Duminecă în 16/29 August 1909 la 10 oare înainte de amiază**, următoarele proprietăți:

1. Muntele de pășunit „Valea Neagră”, din comuna Teșila, Plaiul și Județul Prahova, România, pe timp de șase ani, începând din 1-a Ianuarie 1910.

2. Stupina școalelor așa numită „Cristurianu” aflătoare în Stupinile-Brașovului, în mărime de 19 jug. 972 st., pe timp de șase ani, începând din 1-a Octombrie 1910.

3. Holdele de arătură, ce se află imediat înaintea Stupinei amintite sub pct. 2, în estenziune de 13 jug. 48 st., tot pe timp de șase ani, începând din 1-a Octombrie 1910.

Următoarele locuri de arătură din câmpul Brașovului:

a) Locul de lângă Vila „Blumenau”, lângă casarma honvezilor, Nr. top. 6712/6 în estenziune de 7717.12 m³.

b) Locul din strada găii, de lângă fosta magazie „Dușoiu”, Nr. top. 8840, în estenziune de 317 m².

c) Locul de vis-à-vis cu gara Brașovului Nr. top. 8820, în estinder de 1268 st².

Toate pe timp de șase ani, începând din 1-a Ianuarie 1911.

Brașov, 22 Iulie 1909.

Eforia școalelor centrale gr.-or. române din Brașov.

„ECONOMUL”,

stitut de credit și economii, societate pe acțiuni. Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludoșul de Mureș, Panticeu, expoziția în Aiud.

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în 4000 acțiuni	K. 400.000
„ Fonduri de rezervă	250.000
„ Fonduri culturale și de binefacere	15.000
„ Depuneri spre fructificare circa	1.500.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% și cu 5%, iar la suma peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni excepțional favorabile.

Escomtează cambii cu cel puțin două subscrieri;

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acoardă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acoardă împrumuturi de Contocurent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%;

„Economul” ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de acelea s'au făcut la Gilău, Feneș, Sălciua, Tic, Berind.

„Economul” mijlocește cele mai eficiente asigurări pe viață și contra focului.

Președinte: Vicepreședinte: Dr. Isidor Marcu. Ioan Nestor de Desmir.

Dir. executiv:

Dr. Amos Frâncu.

Membrii în Direcțiune: Dr. Elie Dăianu, Ladislau Papp, Ștefan Havasi, Dr. Romulus Marcu, Iuniu Br Hodoș, Dr. Coriolan Pop. Jurisconsult: Dr. Victor Poruțiu, avocat.

Publicațiune.

Comuna bisericască Hërman, protopresbiteratul Brașov, dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **repararea și spoirea pe dinlăuntru și pe dinafară a școalei române gr. or. din loc împreună cu zidul de cătră stradă al cimiteriului bisariceii**, precum și văpsirea scocurilor de ploaie ale școalei.

Licitațiunea verbală se va ținea **Duminecă în 8 August** st. n. a. c. la oara 1 p. m. în sala de ședințe a comitetului parochial, unde doritorii pot să vadă și condițiunile mai amănunțite sub cari e a se săvârși lucrarea.

Prețul de strigare e 300 cor. Licitanții au a depune vadiu de 10% dela prețul strigării în bani gata.

Comitetul parochial are voie a alege dintre licitanți pe celce va prezenta mai mare siguranță și garanție ohiar în cazul că are un supraofert.

Licitanții sunt invitați a prezenta cu ocaziunea licitării și mostre de colorii din cari comitetul parochial va alege pe aceea care-i va conveni.

Hërman, la 2 August n. 1909.

Pentru comitetul parochial:

Dimitrie Greceanu, paroch.

(671,1—1.)

De arândat.

Dela 1 August n. a. c. se dă în arândă pentru mai mulți ani o proprietate comasată pe teritorul comunei Brașov și Ghimbav cu supraedificatele economice în minim de 100 jugere catastrale.

A se adresa proprietarului Iosif Comanescu, paroch în Codlea (Feketehalom).

(#58,2—3.)

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1908 12 Iulie	Acti v:	1909 4 Iulie	11 Iulie
123.771,564	88303485 Reser. metal. aur 86804664	118.145,418	120.862,500
1.072,020	35468079 „ Trate aur 34057836	1.178,362	1.006,352
43.593,204	Argint și diverse monede	52.749,387	54.822,220
8.248,800	Portofoliu Român și străin.	30.499,285	31.808,333
17.698,335	*Impr. contra efec. publice 13240150	11.999,924	11.999,924
11.999,924	„ „ „ în cont-corent 18568183	15.093,086	15.093,086
15.480,553	Fonduri publice	3.151,121	3.151,121
3.216,621	Efectele fondului de rezervă	5.975,515	5.975,515
5.953,425	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	704,968	704,976
698.883	Imobile	18,865	35,837
39.839	Mobilier și Mașini de Imprimerie	109.630,790	110.838,915
109.017,309	Cheltueli de Administrațiune	26.969,352	24.202 114
30.620,438	Depozite libere	28.277,087	29.891,926
28.289 209	Conturi curente	404.393,160	410.392,819
399.700,124	Conturi de valori	12.000,000	12.000,000
	P a s i v :	26.727,618	26.727,618
12.000,000	Capital	3.992,527	3.992,572
24.928.807	Fond de rezervă	249.760,980	254.471 860
3.734,034	Fondul amortis. imob. și material	2.237,684	2.237,648
247.716,790	Bilete de Bancă în circulațiune	43.552	124,206
2.190,642	Profit și Perdere	109.630,790	110.838 915
112.542	Dobânzi și beneficii diverse	404.393,160	410.392 819
109.017,309	Depozite de retras		
399.700 124	Scomptul 5%		
	* Dobânda 5 1/2%		

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. 1909 și până în 1 Oct. st. n. 1909.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 6-20 min. dimin.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-14 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 7-40 min. séra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10-26 m. séra.
- V. Tr. accel. p. Arad la órele 6-00 min. dim.

Dela Brașov la București:

- I. Trenul de persoane la ora 3-16 m. dim.
- II. Trenul mixt la órele 12-05 m. p. m.
- III. Trenul accel. la óra 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- IV. Tren mixt la órele 6-40 séra.* (* care circula numai la Predeal).
- V. Tren accel. la órele 4-59 min. dimin.* (* până la 15 Noemvrie)

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu-Bereczk și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
- II. Trenul mixt la óra 8-58 min. a. m.*
- III. Trenul de per. la óra 3-05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tren de pers. la órele 7-00 m. séra.* (* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zërnesci (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 8-40 min a. m.
- II. Trenul mixt la óra 4 16 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 9-46 séra.

Dela gara Bartolomeiu la Făgăraș:

- I. Tren de pers. la ora 4-37 min. dimin.
- II. Tren la ora 7-57 minute dimineața.*
- III. Tren la ora 1 09 minute p. m. (are legătură până la Nagyszeben sos. 8-59 seara).
- IV. Tren la ora 3-27 minute p. m.*
- V. Tren la ora 5 17 minute p. m. (* până la Feketehalom.)

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la órele 4-52 m. dim.
- II. Trenul de persoane la óra 7-08 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 1-44 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 8-56 min. séra.
- V. Trenul accel. la ora 10-04 seara.

Dela București la Brașov:

- I. Tren. de pers. la óra 7-28 min. dimin. (numai dela Predeal).
- II. Trenul accel. la óra 1.33 min. p. m. (Are legătură cu Sibiu și Cluj).
- III. Trenul pers., la óra 4-55 m. p. m.
- IV. Trenul mixt. la óra 9-18 min. séra.
- V. Trenul accel. la ora 10-14 m. n. seara.* (* până la 15 Noemvrie).

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de persoane la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- II. Trenul de pers. la óra 1-59 m. p. m.*
- III. Trenul mixt, la óra 6-33 m. séra.*
- IV. Tren mixt, la órele 10-03 m. séra. (* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zërnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

- I. Trenul mixt la óra 7-17 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1-44 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 7-07 séra.

Dela Făgăraș la gara Bartolomeiu:

- I. Tren la ora 6-44 min. dimineața.
- II. Tren la ora 9-41 min. a. m.*
- III. Tren la ora 11-55 min. a. m.
- IV. Tren la ora 6-31 minute p. m.*
- V. Tren la ora 10 04 minute seara. (* dela Feketehalom.)

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 10 flori se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.

